

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra středoevropských studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Antimečiarismus na Slovensku

(„Antimečiarismus“ in Slovakia)

Vedoucí práce: Mgr. Robert Pejša, Ph.D.

Markéta Kovaříková

Praha 2011

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

**Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně,
pouze s přispěním vedoucího diplomové práce.**

Na závěr práce je uvedena veškerá použitá literatura.

.....

Markéta Kovaříková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Mgr. Robertu Pejšovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady, které mi při zpracování diplomové práce poskytl.

Název práce: Antimečiarismus na Slovensku

Autor: Markéta Kovaříková

Katedra (ústav): Katedra středoevropských studií

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Robert Pejša, PhD.

Abstrakt:

Předmětem zkoumání této práce bude vysílání televize, rozhlasu a zprávy v denním tisku. Z televize se budeme zajímat o hlavní večerní zpravodajství, z rozhlasu máme dostupné archivní vysílání Svobodné Evropy, z novin to jsou deníky SME, Národná obroda a Slovenská republika. Díky těmto primárním zdrojům bude možné rozpoznat vývoj dostupnosti zpráv široké veřejnosti.

Pokusíme se tedy zjistit, jak výrazně se ona společensko-politická změna, konec vlády Vladimíra Mečiara, udála a jaké měla mediální podhoubí. Je zřejmé, že jakmile se opozice začala organizovat proti premiérovi, začal podnikat určité kroky k jejímu potlačení. Cílem bude zachytit tento vývoj a popsat dopady na tisk, televizi a rozhlas.

Klíčová slova: mečiarismus, politika, opozice, média, tisk, televize, rozhlas

Title: “Antimečiarismus” in Slovakia

Author: Markéta Kovaříková

Department: Department of Central Europe studies

Supervisor: Mgr. Robert Pejša, PhD.

Abstract:

The aim of research of this work will be television and radio broadcasting and news in daily newspapers. From Tv broadcasting we will pay attention to main evening news, from radio we have on our disposition the broadcasting of RFE, and from newspapers it will be daily newspaper SME, Národná obroda and Slovenská republika. Because of these sources we can recognise the development of availability of news to the public.

We are trying to know, how distinctively this social and political change had happened. It is known, that at the moment of organisation of opposition Mečiar started to do some measures to suppress it. The target will be to notice this development and describe its impacts on newspapers, television and radio.

Keywords: „mečiarismus“, politics, opposition, medium, press, television, radio

Obsah

1 ÚVOD.....	8
2 MEČIAR A HZDS	10
2.1 VZNIK A VÝVOJ HZDS (Hnutie za demokratické Slovensko) do roku 1994	10
2.2 1994 – 1998 OBDOBÍ MEČIARISMU NA SLOVENSKU	13
2.3 VLADIMÍR MEČIAR životopis	21
3 ŽIVOTOPISY LIDÍ Z MEČIAROVA OKOLÍ.....	24
3.1 IVAN LEXA.....	24
3.2 MICHAL KOVÁČ st.....	25
3.3 IVAN GAŠPAROVIČ	26
3.4 MILAN KŇAŽKO.....	27
3.5 JAROSLAV SVĚCHOTA.....	28
3.6 ANNA NAGYOVÁ.....	29
3.7 OLGA KELTOŠOVÁ	30
4 SLOVENSKÁ TELEVÍZIA.....	31
4.1 HISTORIE SLOVENSKÉ TELEVIZE	31
4.2 GENERÁLNÍ ŘEDITELÉ SLOVENSKÉ TELEVIZE	32
4.3 ZÁKON O SLOVENSKÉ TELEVIZI Č. 254/1991 Sb.....	34
4.4 PODOBA TELEVIZNÍHO ZPRAVODAJSTVÍ V LETECH 1997 a 1998	35
5 SLOVENSKÝ ROZHLAS	42
5.1 HISTORIE SLOVENSKÉHO ROZHLASU	42
5.2 RÁDIO TWIST.....	42
5.3 SVOBODNÁ EVROPA	43
5.4 ZÁKON O SLOVENSKÉM ROZHLASE Č. 255/1991 Sb.....	45
6 SLOVENSKÝ TISK.....	48
6.1 SLOVENSKÝ SYNDIKÁT NOVINÁROV	48
6.2 SME	49
6.3 PODOBA NOVINOVÝCH ZPRÁV DENÍKU SME	51
6.4 NÁRODNÁ OBRODA.....	56

6.5 PODOBA NOVINOVÝCH ZPRÁV NÁRODNÉ OBRODY	57
6.6 SLOVENSKÁ REPUBLIKA	59
6.7 PODOBA NOVINOVÝCH ZPRÁV VE SLOVENSKÉ REPUBLICE	60
7 ZÁVĚR.....	63
PŘÍLOHY:.....	65
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:.....	80

1 ÚVOD

Práce je zaměřena na vývoj medií v době „končícího mečiarismu“ na Slovensku. Nejprve zaznamenává vývoj Mečiarovy domovské strany HZDS od doby jejího vzniku do voleb 1998. Následuje pak třetí období Mečiarovy vlády na Slovensku, tzn. od roku 1994-1998, kdy bylo nutné zachytit některé nedemokratické projevy, znaky mečiarismu. Následuje životopis Vladimíra Mečiara a některých vybraných lidí z jeho okolí, kteří se zdáli být pro vývoj režimu zásadní. Další část je pak rozřazena podle jednotlivých médií, tedy na televizi, rozhlas a tisk. Musíme dodat, že shánění materiálů o těchto institucích není zcela jednoduché, jelikož tato doba je v odborných publikacích nezpracovaná. Informace o nich byly sehnatelné na internetu, nebo v archivech. V každé z těchto částí se objeví historie instituce, zákon upravující činnost daného média a pak popis podoby zpráv. V závěru pak shrneme veškeré poznatky týkající se mediálního vývoje na Slovensku během vlády Vladimíra Mečiara.

Nejprve je potřeba vysvětlit pojem mečiarismus. Jde o termín jednoznačně spojený s osobou bývalého premiéra Slovenské republiky Vladimíra Mečiara. Z politologického hlediska vyjadřuje hybrid demokracie a autokracie, který byl nastolen během jeho vlády. Zachoval jednotlivé demokratické instituce, jako např. soukromá média, ponechal autonomii jednotlivým ústavům a politickým orgánům, např. prezidenta a soud. Nicméně některé složky demokracie porušil. Šlo především o svobodu některých osob s ním nesouhlasících (novinářů, politiků), vydírání (únos Michala Kováče ml.) a zastrašování (zdemolování auta Eugena Kordy). Proto se v jeho případě dá zmínit i autokracie, někdy dospíval k svým cílům nelegální formou. *„Pod antimečiarizmom predseda HZDS rozumie predovšetkým nenávisť ostatných politikov voči sebe. Podľa neho je „antimečiarizmus jediným spojivom nenávisti opozície“. A pýta sa: „Môže mi byť útechou, že iba do vysokých stromov blesky udierajú?“ Opoziční politici vraj „za príčinu svojín chýb a prehier považujú mňa, a*

*tak pracujú proti Mečiarovi*¹. Premiér tak rozumí pod antimečiarismem nenávisť vůči své osobě. Mečiarismus je pak naopak druhem politiky, která mezi standardními evropskými proudy neměla a nemá připodobnění. *„Tak jako HZDS, ani mečiarizmus nemá politologický obsah mimo Mečiara, iba s ním. Alebo presnejšie – jeho obsahom je to, čo hovorí a robí.*“²

---

¹ LEŠKO, Mečiar a mečiarizmus (Politik bez škrupúl, politika bez zábran), VMV, a.s., Bratislava, 1996: 172

² LEŠKO, 1996: 173

2 MEČIAR A HZDS

2.1 VZNIK A VÝVOJ HZDS (Hnutie za demokratické Slovensko) do roku 1994

HZDS predstavovalo dlouho najväčšiu politickú formáciu na Slovensku. Jeho vznik v roku 1991 znamenal výrazný mezník vo vývoji stranického systému a jeho pôsobenie v nasledujúcich rokoch výrazne ovplyvnilo podobu politického režimu na Slovensku.

Podnetom ke vzniku HZDS sa stal vnútorný konflikt vo stranej VPN (*Verejnost proti násiliu*). Predseda vlády za VPN Vladimír Mečiar obvinil prostredníctvom Milana Kňažka vlastnú stranu, v jej čele stál Fedor Gál, že cenzuruje jeho prejav v televízii.³ Mimojiné tiež tvrdil: „že ho ľudia z vlastného hnutia nútili podať demisiu...“⁴ Nasledovalo založenie politickej frakcie VPN-ZDS (*Verejnost proti násiliu - za demokratické Slovensko*). Reakciou VPN bolo, že 23. března odvolala Mečiara z premiárskej funkcie. 27. dubna 1991 došlo na sněmu v Košiciach k rozdělení hnutí a následně 3. května bylo HZDS zaregistrováno ministerstvem vnitra. 22. června se v Bánské Bystrici sešel jeho ustavující sněm. Předsedou byl hladce zvolen právě Vladimír Mečiar.

K prvním volbám, kde už HZDS mohlo kandidovat, došlo v roce 1992. Strana volby do Slovenské národní rady vyhrála s 37,7 % hlasy a získala tak sedmdesát čtyři ze sto padesáti poslaneckých mandátů.⁵ HZDS mělo tak pohodlnou většinu a navíc se mohlo opírat i o hlasy SNS a SDL. Postupovaly jednotně především při přijímání

---

³ „Keď sme išli do televízie, mali sme informáciu, že môj prejav má byť kontrolovaný riaditeľom televízie, že bol kontrolovaný už týždeň predtým a riaditeľ zakázal ten prejav vysielat'. No moji kamaráti technici, toľko sa s ním na'ahovali o tom zákaze, kým sa to doriešilo, tak bol odvysílaný. No a teraz sme sa opýtali riaditeľa: „Pán riaditeľ, máte príkaz, aby ste skontrolovali tento prejav a kazetu odevzdali Fedorovi Gálovi?“ On na to hovorí: „áno“. Vravím a čo na to hovoríte? „No je to nemorálne, neetické, ale aj to urobím.“ LEŠKO, 1996: 54

⁴ LEŠKO, 1996: 45

⁵ KOPEČEK, Politické strany na Slovensku 1989 – 2006, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2007: 145

Deklarace o svrchovanosti Slovenska a Ústavy Slovenské republiky. Ve vládě pak HZDS obsadila všechny posty, až na ministerstvo hospodářství, které obsadilo SNS.

První nesoulad v HZDS se objevil v podstatě záhy po volbách v roce 1992. Původem vnitřních sporů se stala Mečiarova provázanost s Ivanem Lexou a Annou Nagyovou, ale také jeho neobvyklé postoje k zahraniční politice. Milan Kňažko, jakožto ministr mezinárodních vztahů, musel některé kroky a výroky spojené s HZDS vysvětlovat.⁶ Mečiar rovněž sám uzavřel, bez projednání s ministerstvem mezinárodních vztahů, novou německo-slovenskou smlouvu o odškodnění odsunutých karpatských Němců po druhé světové válce. Později přestal Mečiar s ministrem Kňažkem zcela komunikovat, a posílal mu jakési informační soukromé dopisy. Poslední kapkou se zřejmě stala volba prezidenta v roce 1993, kdy Kňažko vystoupil s názorem, že by se jím měl stát někdo bez politické příslušnosti a především bez komunistické minulosti. HZDS však nominovala jejich člena Romana Kováče a v případě neúspěchu i jeho jmenovce Michala Kováče, oba bývalé členy komunistické strany. Roman Kováč však podcenil své přípravy a proto v prvním kole nedosáhl požadovaného počtu hlasů. Mečiar z neúspěchu obvinil jak jinak než právě Kňažka, který nato zkritizoval Mečiarovo autoritářství. Měl být proto disciplinárně potrestán, avšak postavila se za něj většina členů HZDS, jeho zahraniční výbor, ale i široká veřejnost, která měla ještě v živé paměti Kňažkovy výstupy v listopadu 1989. Toto znamenalo pokles důvěry a oblíbenosti samotného Mečiara. Ten však neváhal a rozhodl se zbavit ho vládní funkce a proto 9. března 1993 navrhl nově zvolenému prezidentu Michalu Kováčovi odvolání Kňažka z funkce ministra. Kováč mu však nevyhověl a tak se spor opět přesunul na parlamentní půdu. Mečiar vyhrožoval odstoupením z předsednické funkce, což mohlo způsobit vnitřní nestabilitu země, proto nakonec prezident Kováč Kňažka odvolal. Následoval třetí sněm HZDS

---

⁶ Jedním z problémů byla kauza Trnavské univerzity, kdy ministr školství Dušan Slobodník chtěl znemožnit rektorovi vstup do kanceláře a vyměnil zámky. Kňažko tuto akuzi byl nucen vysvětlit takto: „*Ako študent by som pravdepodobne nechodil na prednášky niektorých učiteľov Trnavskej univerzity, ale jako člen vlády musím zvažovať širšie svvislosti, vyhýbať sa konfrontačným prvkom vo vnútornej politike, ktoré neprispievajú k dotváraniu pozitívneho obrazu Slovenska v zahraničí.*“ LEŠKO, 1996: 92-93

v Trenčíně, který přinesl Mečiarovy opět úspěšné a v podstatě většinové zvolení do pozice předsedy hnutí. Protikandidát Milan Kňažko získal tehdy pouhých 41 hlasů, což bylo málo ve srovnání se 181 hlasy pro Mečiara.⁷ Nepovedlo se mu ani obhájit post místopředsedy strany, a tak po sněmu z HZDS vystoupil a založil svoji vlastní stranu s názvem *Aliance demokratov Slovenskej republiky*, pozdější *Demokratickú úniu*.

Z tohoto vnitřního sporu jasně vyplynulo, že není možná přítomnost politiků, nebo politické platformy, která by nesouhlasila a zpochybňovala autoritu a rozhodnutí předsedy strany. V HZDS se prosadil patrimonialně-autoritativní styl řízení strany, znamenající že vůdce strany se stal nejdůležitějším elementem v jejím fungování. Po Kňažkově secesi Mečiar už nikdy nepřipustil možnou opozici na půdě sněmu HZDS. Pozdější volby předsedy strany se staly pouhou formalitou, jelikož kandidoval vždy jen jeden kandidát – Mečiar, který vždy získal stoprocentní podporu delegátů.

K odchodu Milana Kňažka se připojilo i dalších sedm poslanců. Předseda SNS Černák rezignoval na svou funkci a SNS proto zastavila svoji podporu HZDS. Vláda tak měla menšinové zastoupení a nemohla prosadit návrhy zákonů, které předkládala. Mečiarovi se nakonec podařilo přesvědčit nového předsedu SNS, aby utvořili na podzim roku 1993 koaliční vládu. Tento idylický stav však vydržel jen několik měsíců. Utvořila se další nová platforma v rámci HZDS, kterou založil Roman Kováč (místopředseda vlády) a Jozef Moravčík (nástupce Kňažka ve funkci ministra zahraničních věcí). 10. února 1994 deklarovala svůj vznik Alternativa politického realismu a přihlásilo se k ní deset poslanců HZDS. Za cíl měla zastavit konfrontační Mečiarovu politiku a stabilizovat vládu vytvořením široké koalice bez účasti politických špiček, která by byla složena z odborníků. Jejich pokus ustanovit se v rámci HZDS Mečiar rychle zarazil, obvinil je z porušení stanov a programu strany a prostřednictvím místních organizací byli vyloučeni. Mečiar žádal na prezidentovi Kováčovi jejich sesazení, prezident mu ale nevyhověl. Oba členové vlády, Moravčík a Kováč, nakonec vyřešili patovou situaci svojí rezignací. Postavení Mečiara v čele parlamentu se tak stalo dlouhodobě neudržitelné. Nejsilnější strana opozice SDE sice

---

⁷ KOPEČEK, 2007: 149

projevila ochotu vstoupit do koalice s HZDS, ale jen za předpokladu, že v čele vlády už nadále nebude Vladimír Mečiar. 9. března 1994 vystoupil v parlamentu prezident Michal Kováč a ve svém projevu vyjádřil vážné výhrady vůči politickému stylu a práci premiéra Mečiar. 11. března pak proběhlo hlasování o vyslovení nedůvěry předsedovi vlády, které bylo úspěšné, proto se následujícího dne rozhodlo o odchodu strany do opozice.⁸ Prezident pověřil sestavením vlády Jozefa Moravčíka, jehož vláda široké koalice získala důvěru Národní rady Slovenské republiky. Předčasné volby byly vypsané na přelom září a října roku 1994.

26. a 27. března se v Prešově konal již čtvrtý sněm HZDS, kde za viníky pádu vlády byli označeni političtí odpadlíci HZDS, s nimi i prezident Kováč a opozice. Právě pocit zrady a údajný politický puč se staly hlavní součástí volební kampaně v předčasných parlamentních volbách. Termín předčasným voleb byl vypsan na 30. září 1994. HZDS v nich opět zvítězilo s 35 % hlasů, což v součtu činilo 61 poslaneckých mandátů.⁹ Zvrat vývoje voličské podpory strany přinesla především masivní a efektivní mediální kampaň, při níž se HZDS inspirovala kampaní vedenou italskou stranou Silvia Berlusconiho. Člen jejich týmu, Paolo Molinaro, se dokonce podílel na přípravě kampaně HZDS. HZDS používala srozumitelná hesla a dokázala dát kampani jednotný ráz. Oficiální hymna kampaně zněla „Už nikdy žádný svár“ a členové strany se prezentovali v terénu v jednotném oblečení.

2.2 1994 – 1998 OBDOBÍ MEČIARISMU NA SLOVENSKU

Po jasně vyhraných volbách Mečiar přece jen váhal s utvořením vlády, nebyl si jistý, která strana, kromě SNS s ním do koalice vstoupí. Pověření od prezidenta tedy přijal

---

⁸ Premiér na konto úřednické vlády prohlásil, že: „*to môže byť len vláda širokej korupcie*“. (...) *Na moju priamu otázku, či chce sít' do buducich volieb jako predseda vlády, alebo šéf opozičnej strany, odpovídal, že on demisiu podat' nemieni. Ak sa opozičné strany rozhodnú inak, je to ich věc. „Nech tú hlúposť s odvolaním urobia,“ dodal s úsmevom. Jedenásteho marca 1994 sa mu želanie splnilo...*“ LEŠKO, 1996: 107

⁹ KOPEČEK, 2007: 154

až měsíc po vítězství. Nakonec našel ještě jednoho koaličního partnera, a to stranu ZRS (*Združenie robotnikov Slovenska*). 11. prosince 1994 byla tedy podepsána dohoda o vládní koalici. Prezident Kováč ji jmenoval o dva dny později. HZDS mělo v této vládě dominantní postavení, jelikož obsadilo 11 ze 17 možných vládních mandátů. Mečiarova vládní koalice měla v tu dobu spíše formální charakter a víceméně fungovala jako jednobarevný kabinet, jelikož setkání tří lídrů jednotlivých stran na vládní politiku stejně neměla žádný vliv. Zásadní bylo i to, že ani předseda SNS Slota a ani předseda ZRS Ľupták nebyli členové vládního kabinetu. Signifikantním se stalo, že vládní týden začínal v pondělí zasedáním klubu HZDS, kde se rozhodovalo o tom, co se bude projednávat v úterý. Naprostá převaha zástupců HZDS ve vládě pak zajišťovala hladké prosazení čehokoliv. Nicméně samotní ministři si nedovolili nerespektovat svého předsedu, a tak vláda udílela svá rozhodnutí především na monokratické bázi, zjednodušeně řečeno Mečiar rozhodoval o všem důležitém.

Roztříštěné opoziční strany tak spojily své síly až v roce 1996 pod název Modrá koalice, kde byly zastoupeny strany KDĽ (*Kresťanskodemokratické hnutie*), DU (*Demokratická únia*) a DS (*Demokratická strana*). V květnu 1997 se kvůli referendu o vstupu Slovenska do NATO a o přímé volbě prezidenta připojily ještě další strany. Donutilo je zrušení referenda ministrem vnitra. Vznikla tedy opoziční volební koalice SDK (*Slovenská demokratická koalícia*), ve které se spojily jednak strany z Modré koalice a ještě navíc se přidaly SDSS (*Sociálnodemokratická strana Slovenska*) a SZS (*Strana zelených na Slovensku*), čímž se utvořilo ideově i politicky značně pestré spojení. HZDS pak již v ohrožení přijala zákon znevýhodňující koalice ve volbách, což bylo impulsem k utvoření nové strany SDK. Následně se sloučily i tři maďarské strany v jednotnou SMK. Ve volbách v 1998 se jim pak podařilo fakticky vyhrát. Sice bylo na prvním místě HZDS s 27 % hlasy, SDK získalo 26,3 % hlasů. HZDS ale nenašlo koaličního partnera, proto vládu po roce 1998 sestavilo SDK v čele s Mikulášem Dzurindou.

Období této Mečiarovy vlády bývá označováno jako období Mečiarismu na Slovensku, jelikož v jeho průběhu došlo k řadě excesů porušujících právní řád a ústavu. Pozdější hodnocení, která jsou s tímto režimem spojována: vyprazdňování

demokracie, příprava k budování autoritářského režimu, úsilí o změnu demokratických pravidel hry. Jednalo se tedy o klasické vybočení ze všeobecného liberálně demokratického standardu. Nyní si zmiňme některé z nich.

Docházelo k účelovému a především protiústavnímu chápání poslaneckého mandátu, který byl podle ústavy brán jako reprezentativní, tudíž volný. V praxi to znamenalo, že když poslanec ve volbách získal mandát se svojí stranou, ze které ale během volebního období vystoupil, mandát strana ztratila, nikoli však poslanec. Nicméně HZDS se snažilo prosadit mandát vázaný, neboli imperativní vycházející z odvolatelnosti poslance voliči nebo stranou za níž byl zvolen. Toto se projevilo v HZDS již v roce 1993 po Kňazkově secesi, když všichni poslanci museli podepsat, že v případě výstupu ze strany mandát straně zůstane. Opakovalo se to i po volbách v roce 1994. V praxi se to potvrdilo v roce 1996, kdy chtěl ze strany odejít poslanec Gaulieder.¹⁰ Oznámil svůj odchod předsedovi parlamentu, Gašparovičovi s tím, že se mandátu nevzdá. Následně dostal předseda parlamentu Gašparovič dopis, kde bylo jasně řečeno, že se Gaulieder mandátu vzdává a přestože se jednalo o jednoznačný podvrh, nastoupil na místo Gauliedera Ján Belan. Ústavní soud pak přijal rozhodnutí ve prospěch poslance Gauliedera, nicméně parlamentní většina rozhodnutí nerespektovala.

Na počátku volebního období se objevila i snaha HZDS zbavit poslance DU jejich „antimečiarovského mandátu“. V listopadu 1994 totiž vznikla komise prošetřující právoplatnost zvolení poslanců DU. HZDS tvrdilo, že na petiční listině propouštějící DU k volbám jako stranu byly zfalšovány podpisy.¹¹ Volební komise i

---

¹⁰ KOPEČEK, Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2006: 185

¹¹ „Tri dni po voľbách predseda najúspešnejšieho subjektu oznámil, že považuje účasť Demokratickej únie v nich za „nelegitímnu“, a dodal, že požiada ústavný súd, aby celú záležitosť preskúmal. „Vychádzame z toho, že Demokratická únia nepreukázala 10 tisíc platných podpisov...“ Samotný fakt, že takmer štvrt' milióna voličov dalo svoj hlas tejto strane komentoval slovami, že je to „pre nás dôkazom, že až 10 percent Slovákov je ochotných akceptovať zradu a korupciu. Aj to je realita.“ LEŠKO, 1996: 131-132

ústavní soud toto tvrzení zamítl.¹² Cílem byla jasná msta odpadlíkům z HZDS, díky kterým si HZDS chtělo přerozdělit mandáty DU a získat tak většinu v parlamentu. Nakonec se tento pokus nepovedl, ale policejní prošetřování podepsaných osob v petici fungovalo jako zastrašování voličů jiných stran než HZDS.

Nejpříznačnějším konfliktem v tomto období vlády Mečiara byl jeho vztah s prezidentem Slovenské republiky Michalem Kováčem. Důležitým zvratem se stal prezidentův projev v roce 1994, který vedl k vyslovení nedůvěry premiérovi Mečiarovi a tím k nastoupení vlády Moravčíka. Mečiarovi se toto prezidentovo jednání samo sebou nelíbilo, proto ustanovil vyšetřovací komisi, která se po volbách pustila do práce. Tím se rozběhla snaha zbavit Kováče za každou cenu úřadu. Koalici ale chyběly nutné 3/5 poslanců k jeho odvolání, zpráva tak vyzněla do ztracena. Parlamentní orgán kontrolující činnost SIS vytvořený výhradně vládními poslanci zpracoval zprávu, která vinila Kováče ze získávání informací o ostatních ústavních činitelích. Díky tomu mohli poslanci v květnu 1995 odhlasovat usnesení, podle něhož prezident ztratil důvěru Národní rady. Znamenalo to však zcela relevantní krok, jelikož byl pro ústavu neznámý. Parlament také schválil řadu kroků, které prezidenta zbavovaly některých důležitých pravomocí, např.: jmenování náčelníka generálního štábu, jmenování ředitele SIS. Všechny kompetence samozřejmě přešly na vládu.

Na jaře 1995 se ředitelem SIS stal Ivan Lexa, čímž se ještě více vyostřil konflikt prezidenta Kováče s premiérem Mečiarom, jelikož Kováč byl od počátku jednoznačně proti, aby se právě Lexa stal hlavou Slovenské informační služby.¹³ Syn

---

¹² Reakce Vladimíra Mečiara na zamítnutí ústavním soudem bylo následující: „*My sa cítíme už dnes ústavným sodom poškodení... Č o sa to deje na ústavnom súde, a kde sa má potom človek obrátiť, keď ústavný súd negarantuje právo? To je ďalší chorý prvok na scéne...*“ (LEŠKO, 1996: 132) Zřídil proto parlamentní komisi v čele s JUDr. Dušanem Macuškou, která: „*sa mala opätovne zaoberať niečím, o čom právoplatne a neodvolateľne rozhodla Krajská volebná komisia, Slovenská volebná komisia a Ústavný súd SROV. Štyria poslanci HZDS a jeden zástupca SNS mali zistiť, či poslanci DU sú, alebo nie sú v parlamente právoplatne!*“ LEŠKO, 1996: 133

¹³ Co se týče boje o jeho jmenování měl Mečiar velmi nevyhraněné způsoby. Nejprve obvinil prezidenta Kováče, že SIS sleduje jeho, ale i Gašparoviče a Lexu. Prohlásil proto: „*Som za to, aby tieto orgány boli pod kontrolou štátu, pod kontrolou parlamentu, pod kontrolou vlády Slovenskej republiky.*“ (LEŠKO, 1996: 145). Následně se ale jmenování Lexy do úřadu přece jen událo.

prezidenta Michal Kováč mladší byl na konci srpna 1995 unesen do rakouského města Hainburg. V Německu na něj byl tou dobou vydán zatykač, proto si únosci mysleli, že Rakousko ho vydá do Německa a zkompromitovaný prezident bude muset odstoupit. Nicméně Rakousko odsoudilo způsob, jakým se tam Kováč ml. dostal, rovněž se rozhodlo ho nevydat německé policii a navíc ještě zkonstatovalo pravděpodobnou účast slovenských orgánů na únosu.¹⁴ Později policie potvrdila, že únoscem byla opravdu SIS v čele s Ivanem Lexou.

Lexou řízená SIS se vůbec stala nástrojem nátlaku namířeného nejen proti opozičním politikům, ale také proti novinářům a dokonce i představitelům církevní hierarchie. Názorným příkladem může posloužit jak zavraždění novináře Roberta Remiáše¹⁵ na jedné z bratislavských ulic, stejně tak i případ nelegální likvidace zbraní arzenálu tajné služby, ale i případ biskupa Rudolfa Baláže, který se dostal do problémů kvůli prodeji obrazu Triptych Klaňanie sa troch kráľov. Několik týdnů po tragické smrti R. Remiáše vystoupil Lexa před Národní Radou a zcela nepokrytě potvrdil, že cílem zájmu SIS jsou novináři, knězi, politici a příslušníci FBIS.¹⁶

Verejnosti jeho nástup byl okomentován: „*Pripravovali sme aj iných kandidátov. Museli sme vrat' do úvahy niekoľko iných faktov – útok na vozidlo poslanca HZDS Matejku, ďalší poslanec mi povedal, že dostal v liste výbušninu, ďalšiemu sa vyhrážali zavraždením. Třeba teda nájsť človeka schopného zobrať na seba zodpovednosť. Taký človek sa skutočne našiel. Faktom je, že počet a závažnosť teroristických činov s politickým pozadím odvtedy neklesli, ale poriadne vzrostli...*“ LEŠKO, 1996: 145

¹⁴ „*Nad týmto faktom sa pozastavil aj sudca Vyššieho krajinského súdu vo Viedni. Vo februári 1996 v zdôvodnení rozsudku, prečo Michala Kováča mladšieho nevydá do Nemecka, ale umožní mu návrat do vlasti, sa o postupe slovenskej vlády píše: „V rozpore so zaužívanými medzinárodnými zvyklostmi nenásledoval z oficiálnych miest protest proti zatknutiu a započatému vydávaciemu konaniu, ktoré bolo umožnené násilným prevozom slovenského štátneho občana Michala K. z výsostného území jeho domovského štátu do Rakúskej republiky a nebolo tiež požadné o jeho neodkladný návrat, a to napriek skutočnosti, že vláda Slovenskej republiky musela vedieť o predmetných skutočnostiach.*“ LEŠKO, 1996: 150

¹⁵ R%C3%B3bert Remi%C3%A1%C5%A1. In *Wikipedia : the free encyclopedia*[online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 18. 9. 2008, last modified on 18. 8. 2011 [cit. 2011-08-30]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/R%C3%B3bert_Remi%C3%A1%C5%A1>.

¹⁶ PALKO, Boj o moc a tajná služba, Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov, 2004: 50

V březnu 1997 se konal při příležitosti výročí svíčkové manifestace mítink KDH ve sportovní hale na Pasienkach, kde byla na sociálním zařízení nalezena výbušnina danubit. Až po volbách v roce 1998 bylo vznešené obvinění na SIS. Na podzim téhož roku se na stejném místě konal mítink HZDS, kde Mečiar obvinil poslance Vladimíra Palka z pokusu ho zabít.

Během Lexova úřadování a za tichého souhlasu Vladimíra Mečiara proběhla i takzvaná kauza Legalizanti. Do funkcí v SIS bylo přijato mezi roky 1995 a 1997 deset fiktivních zaměstnanců, na jejichž platy bylo v meziobdobí 1995 a 1997 vyplaceno víc než tři a půl milionu korun. 29. dubna 2005 Krajský soud osvobodil z obžaloby Ivana Lexu a jeho tři spolupracovníky. Jaroslav Svěchota byl už v tu dobu po smrti.

Kauza triptychu Klaňanie sa troch kráľov zasáhl Biskupský úrad v Bánské Bystrici v roce 1995, když se obrazy snažili prodat jistému Thomasu J. Grabnerovi, občanovi Švýcarska. Obžaloba tvrdila, že Grabner nebyl Švýcar, ale osoba nastrčená k vyprovokování zpravodajské hry proti biskupu Balážovi. Ten se veřejně zastal prezidenta Kováče, když mu parlament vyslovil nedůvěru. Použití peněz na údajnou koupi měl odsouhlasit Ivan Lexa. V roce 2005 ho Okresní soud v Bratislavě uznal vinným a odsoudil ho k pokutě pět set tisíc korun, nicméně Krajský soud ho v roce 2006 zprostil obžaloby.¹⁷

Během vedení úřadu Ivanem Lexou byla SIS vyloučena z mezinárodní organizace MEC (Middle European Conference), jelikož byla podezřelá z únosu Kováče ml. Lexa byl po volbách funkce zbaven. Jeho nástupce Vladimír Mitra objevil nezákonné sledování novinářů, opozičních politiků, nezákonné odposlechy a rovněž fakta o únosu Kováče ml. Vyšetřovací tým odhalil celkem 11 kauz, na základě kterých byla na Lexu podána obvinění. V březnu 1998, krátce před koncem volebního období HZDS, udělil zastupující prezident Vladimír Mečiar amnestii všem

---

¹⁷ Jak se později potvrdilo na diskreditaci diecézního biskupa a zároveň předsedy Konference biskupů na Slovensku R. Baláže měla zájem SIS. Grabner, údajný kupce, se objevil jen jedenkrát, když si přebral obraz a zaplatil za něj. Soud později v této věci rozhodl, že prodej byl legální a obraz mu patří, stejně jako peníze biskupskému úřadu.

pachatelům činů souvisejících s únosem M. Kováče a vraždou Roberta Remiáše. Druhý den protestovalo v Bratislavě asi devět tisíc lidí proti udělené amnestii. Mečiar ji proto v červnu poopravil, její smysl však zůstal stejný.¹⁸

Na podzim roku 1998 zrušil zastupující předseda vlády Dzurinda amnestie vydané Mečiarom. Jeho rozhodnutí bylo označeno za protiústavní. V některých kauzách samozřejmě figuroval i Ivan Lexa, na kterého se ale po volbách v 1998 vztahovala poslanecká imunita, jelikož nastoupil do parlamentu na místo Mečiara, který se vzdal poslaneckého mandátu právě v jeho prospěch. Po celý rok 1999 probíhalo v parlamentu rokování o souhlase s jeho trestním stíháním. Na jaře 1999 byl zbaven imunity a vzat do vazby, ale v létě ho okresní soud v Bratislavě propustil, protože důvody na vazbu už pominuly. Lexa utekl do zahraničí, neznámo kam. Z toho důvodu na něj byl vydán mezinárodní zatykač. Vyšetřování únosu skončilo až v roce 2000, kdy byl spis odevzdán prokuratuře a prokurátor podal obžalobu na soud. Obžalovaná byla asi desítka bývalých příslušníků SIS, včetně Lexy a Svěchoty. Postupně se skončilo vyšetřování a byly vzneseny žaloby i v dalších kauzách: triptych, defraudace finančních prostředků SIS a nelegální obchodování se zbraněmi. Řada lidí však neuznala Dzurindovo zrušení amnestie a brali to jako porušování lidských práv. Zajímavá situace nastala v roce 1999, kdy Ivan Lexa podal stížnost na ústavní soud, kterému předsedal soudce Drgonec a který uznal Mečiarovy amnestie za neplatné. Chvilí po Lexovi podal stejnou stížnost i Jaroslav Svěchota a ten samý soud v čele se soudcem Šafárikem ho obžaloby zprostil. Nastala tak chaotická situace. Problémem se stala samotná ústava, a proto bylo třeba utvořit nový ústavní zákon, který ale nebyl schválený ihned, jelikož proti hlasovali poslanci SDE a SOP.

V květnu 1997 se uskutečnilo značně kontroverzní referendum o přímé volbě prezidenta. Jednalo se o iniciativu občanů a opozičních poslanců. Mečiar v té době rovněž čelil kritice, že jeho vládní politika znesnadňuje vstup Slovenska do NATO, proto HZDS uspořádala referendum o vstupu. Prezident Kováč pak obě referenda spoji v jedno. Posléze se však objevila otázka, zda lze změnit ústavu podle výsledku referenda. Kauza proto skončila u ústavního soudu, který zaujal stanovisko, že

---

¹⁸ PALKO, 2004: 51

referendum o změně ústava nezakazuje, ale k přímé změně ústavy referendum vést nemůže, jelikož případnou změnu musí nejprve schválit parlament. Jeho výsledek pak dává parlamentu příkaz se jím řídit, nicméně tento výklad nemůže mít vliv na již dříve vyhlášené referendum. Poslanci si ale výklad ústavního soudu vyložili dosti tendenčně, proto dal ministr vnitra Gustáv Krajčí v souladu s postojem vlády distribuovat referenční lístky bez otázky o volbě prezidenta, pouze s otázkou o vstupu do NATO. Opozice se proto rozhodla přímou volbu bojkotovat a referenda se tak zúčastnilo méně než 10% voličů. Ústřední komise ho pak označila za zmařené v důsledku jednání vlády, což mělo i mezinárodní dopad, a to zabránění vstupu do EU a NATO. V roce 1998 ústavní soud potvrdil, že ministerstvo vnitra jednalo protiústavně. Prezident Kováč proto hlasování znovu vyhlásil na duben 1998, ale v březnu mu skončilo volební období a zastupující prezident Mečiar referendum zrušil a navíc ještě vyhlásil amnestii pro osoby, které se v souvislosti s ním dopustili porušení zákona.¹⁹

V roce 1998 vznikla rovněž kontroverzní novela volebního zákona, která zakazovala členům jedné strany kandidovat na kandidátní listině jiné strany, která je součástí koalice. Na koaliční strany tak začalo být nahlíženo jako na samostatné politické strany, jakoby stály ve volbách samy za sebe. Každá z nich musela rovněž překročit 5% hranici pro vstup. Koaliční uspořádání pro volby v roce 1998 tím proto zcela ztratily smysl. Reforma byla zcela zřejmě zaměřena na koalice SDK a MK. Tento dojem zvyšoval ještě termín jejího přijetí, a to čtyři měsíce před volbami. Obě koalice tak měly málo času se reformě přizpůsobit, což vyvolávalo obavy z manipulace voleb ze strany HZDS. Další novela totiž z kampaně vyloučila soukromá elektronická média. To velmi znevýhodňovalo opozici, protože HZDS plně využívala podpory veřejnoprávních médií. Novela rovněž přesunula část pravomocí z volebních komisí na státní správu. Nebezpečná se stala zvláště pravomoc přednostů okresních úřadů z HZDS, kteří získali pravomoc doplňovat členy okrskových volebních komisí, pokud kandidující subjekt nenavrhl dostatek členů. Novela tak zcela jasně narušila regulérnost a soutěživost voleb, což nepokrytě vylepšilo volební

---

¹⁹ PALKO, 2004: 188

výsledky HZDS. Nicméně opozice stihla pružně reagovat za podpory spřátelených organizací a institucí (především nevládních) a podařilo se jí vyvážit negativa z novely vyplývající.

Volby v roce 1998 proto nakonec umožnily změnu s příchodem Dzurindovy SDK.

„Mečiarův režim“ tak nenaplňoval ani základní standard volební demokracie. Zachovával souběžně řadu demokratických institucí a institutů, od soukromých nezávislých médií až po přetrvání autonomie některých ústavně-politických orgánů, jako např. prezidenta a ústavní soud. Proto byl na Slovensku zachován vysoký stupeň politického pluralismu. Vznikl hybridní režim, něco mezi autoritativním režimem a volební demokracií.

2.3 VLADIMÍR MEČIAR životopis

Vladimír Mečiar se narodil 26. července 1942 ve Zvoleně. Po maturitě na jedenáctileté střední škole v roce 1959 se stal referentem odboru místního hospodářství Okresního národního výboru (ONV) v Žiaru nad Hronom. Mezi lety 1963-1966 byl pracovník, posléze tajemník a mezi 1967-1968 předseda okresního výboru Československého svazu mládeže. V roce 1966 vede stavbu Kolárovo a mezi lety 1967-1969 pracoval jako místopředseda Výboru lidové kontroly ONV v Žiaru nad Hronom. Mezi lety 1962-1970 byl členem KSS, odkud ho v roce 1970 vyloučili, kvůli nesouhlasu se vstupem vojsk Varšavské smlouvy na naše území a pro svou účast na obrodném procesu. Rovněž byl zbaven funkcí v mládežnickém hnutí. Mezi lety 1970-1973 se živil jako pomocný tavič ocelárny v Dubnici nad Váhom. V sedmdesátých letech vystudoval dálkově Právnickou fakultu Univerzity Komenského v Bratislavě. Od 1973-1990 působil nejprve jako referent a podnikový právník ve Skloobalu v Nemšové.

Od konce roku 1989 působí jako aktivista ve VPN, od ledna 1990 zastává funkci ministra vnitra Slovenské republiky, jelikož při výběru kandidátů na tento post prokázal neobvyklé znalosti fungování a vnitřních struktur ministerstva. To nastartovalo slibně jeho politickou kariéru. Objevily se ovšem spekulace, že za své neobvyklé znalosti vděčí spolupráci s StB, což se zpočátku jevilo jako klamné, ovšem

v pozdější době se to potvrdilo. V Cibulkových seznamech je Vladimír Mečiar, 26.7. 1942, veden jako důvěrník, s centrálou v Sk+Bratilava, s krycím jménem Doktor, číslem 31048. Důvěrník StB je politicky vyspělý občan, plně oddaný socialistickému zřízení, který má možnost, schopnost a snahu sdělovat operativním pracovníkům dílčí poznatky informačního charakteru z prostředí, které zajímá StB.

Od června 1990 do 1991 předseda vlády Slovenské republiky a od června 1990 do 1992 poslanec Sněmovny národů Federálního shromáždění. Jako autoritativní osobnost výrazně mocenského zaměření se na jaře 1991 střetl s vedením VPN a postavil se do čela populisticko-nacionalistické platformy VPN - Za demokratické Slovensko, které se následně koncipovalo v samostatné politické hnutí – Hnutie za demokratické Slovensko, kde se stal předsedou. 23. 4. 1991 byl odvolán předsednictvem SNR z funkce předsedy vlády Slovenské republiky. Svou intuicí proměnil se nálady slovenské veřejnosti, názorovou pružností (původně stoupenec čs. federace, později samostatného Slovenska v rámci konfederativního Československa) a obratnou politickou propagandou významně přispěl k vítězství HZDS v parlamentních volbách 1992. V červnu-červenci 1992 vedl delegaci HZDS na jednání s představiteli ODS o zásadním řešení česko-slovenských státoprávních vztahů, která nakonec vyústila v dohodu o rozdělení ČSFR na dva nezávislé státy. Od června 1992 byl poslancem SNR a od června do prosince posledním předsedou vlády Slovenské republiky v rámci ČSFR. Od ledna 1993 do března 1994 se stal premiérem již samostatného Slovenska. Postupně se rozešel s řadou svých dosavadních politických druhů a spolupracovníků, včetně prezidenta Michala Kováče. V březnu 1994 vyslovila NR SR jeho vládě nedůvěru, ale v předčasných parlamentních volbách v roce 1994 HZDS znovu drtivě zvítězilo a Mečiar byl v prosinci opět jmenován předsedou vlády Slovenské republiky. Jeho vládu charakterizovalo permanentní vnitropolitické napětí, narůstající konflikt mezi slovenskou státní reprezentací a maďarskou menšinou a hrozba mezinárodní politické izolace Slovenska. V září 1998 přesto znovu v parlamentních volbách zvítězilo Mečiarovo HZDS, avšak nezískalo absolutní většinu a nepodařilo se mu získat ani koaliční partnery k sestavení vlády, proto 29. 10. 1998 podal Mečiar se svým kabinetem demisi a zároveň se vzdal i svého poslaneckého mandátu ve prospěch Ivana Lexy.

Mečiar kandidoval v prezidentských voľbách v letech 1999 a 2004, ale neúspešne. HZDS pod jeho vedením uspela i v ďalších voľbách v roce 2002, ale vládu opäť sestavila jejím opozice. Ve voľbách v roce 2006 se Mečiarova HZDS sice dostala do parlamentu, nicméně se znatelně nižším volebním výsledkem. Spokojila se proto s koalici, kterou utvorily spolu s Ficovým SMERem a Slotovou SNS. Nicméně ve voľbách 2010 strana ĽS-HZDS nezískala ani 5% hlasů, proto se žádní její kandidáti nedostali do parlamentu, což pro Mečiara znamenalo velký neúspěch.

3 ŽIVOTOPISY LIDÍ Z MEČIAROVA OKOLÍ

3.1 IVAN LEXA

Ivan Lexa se narodil 18. 8. 1961 v Bratislavě. Nejprve vystudoval gymnázium, poté se dostal na anorganickou technologii na Vysoké škole chemicko-technologické. Jeho spolužákem byl například současný poslanec HZDS Jozef Brhel. Později pracoval v Slofnaftě. V roce 1990 prošel na základě posudku poradensko-psychologické firmy konkurzem na zaměstnance do řídicích struktur státu. V evidenci StB byl uvedený v kategorii důvěrník pod číslem 33678 s krycím jménem Alex. Po vstupu do HZDS se stal jedním z nejdůležitějších Mečiarových mužů. Už v lednu 1991 ho Mečiar dosadil na místo šéfa Úřadu vlády Slovenské republiky. Po volebním vítězství HZDS v roce 1992 se stal opět šéfem tohoto úřadu. O rok později vznikl první konflikt mezi ním a prezidentem Michalem Kováčem, který ho odmítl jmenovat na post ministra privatizace se slovy: „*Pán Lexa nespĺňa predpoklady na vykonávanie tejto funkcie a nemá ani moju osobnú dôveru*“.²⁰ Později ale Lexu jmenovala vláda na místo státního tajemníka ministerstva privatizace, a jelikož nebyl jmenovaný žádný ministr, Lexa se prakticky ujímá úřadu sám.

Po volbách v 1994 si poslanci prosadili změnu zákona, aby ředitele SIS místo prezidenta jmenovala vláda. Následně předseda vlády Mečiar jmenoval Lexu do funkce ředitele SIS. Tajná služba pod jeho vedením byla zapletená do některých nezákonných činností, jako např. Triptych Klaňanie Troch kráľov, únos Michala Kováče ml., vražda Roberta Remiáše atd. Během doby, kdy byl Lexa ředitel, byla SIS vyloučená z organizace MEC (Middle European Conference), protože byla víceméně od první chvíle podezřelá, že se podílela na únosu slovenského občana do ciziny. Zpráva jeho nástupce Vladimíra Mitry konstatuje, že vznikly i nestandardní vztahy SIS s tehdejší ruskou tajnou službou. Krátce před koncem volebního období 1994-1998, v době kdy Mečiar zastupoval nezvoleného prezidenta republiky, stihl udělit

---

²⁰ Ivan Lexa. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 8. 6. 2007, last modified on 28. 2. 2011 [cit. 2011-08-30]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ivan_Lexa>.

amnestie na případy týkající se zavlčení prezidentova syna do ciziny. Po roce 1998 skončil ve vyšetřovací vazbě. Po propuštění ale utekl do Jihoafrické republiky. Následně byl v sérii soudních procesů uznán za nevinného, v ostatních případech se na něj vztahovala platná amnestie.²¹

3.2 MICHAL KOVÁČ st.

Ing. Michal Kováč, CSc. se narodil 5. 8. 1930 v Lubiši v okrese Humenné. Vystudoval Obchodní akademii a Vysokou školu ekonomickou v Bratislavě. Po roční práci jako asistent na VŠ ekonomické nastoupil do služeb Oblastního ústavu ŠBČS (*Štátna banka Československá*). V bankovníctví působil od roku 1956 až do roku 1989. V letech 1965-1966 přednášel v bankovní škole na Kubě a v letech 1967-1969 pracoval jako náměstek Živnostenské banky v Londýně. V roce 1969 ho z Londýna odvolali a v roce 1970 vyloučili z KSČ a přeložili na post řadového bankovního úředníka do ŠBČS, na pobočku Bratislava-město. Při práci v bance přednášel jako externí pracovník na VŠ ekonomické, v podstatě až do roku 1967. Od roku 1978 až do prosince 1989 pracoval jako vědecko-výzkumný pracovník ve Výzkumném ústavu pro finance a úvěr, později v Ústředním ústavu národohospodářského výzkumu. Věnoval se problémům měnové politiky a bankovní činnosti. Od roku 1987 přednášel na Stavební fakultě Slovenské vysoké školy technické pro obor ekonomiky a financí.

V roce 1989 se stal poslancem Sněmovny lidu Federálního shromáždění. Mezi lety 1989 a 1991 působil jako ministr financí Slovenské republiky za stranu VPN. V roce 1992 byl zvolen do Federálního shromáždění, kde se stal předsedou. 15. Února 1993 byl zvolen prezidentem již samostatného Slovenska. Období jeho vlády poznamenalo množství sporů s tehdejší předsedou vlády Vladimírem Mečiarom. Nejznámější kauza je únos Michala Kováče ml. do zahraničí. V roce 1994 mu byla udělena Cena Institutu pro studia Východ-Západ za mimořádný přínos k mezinárodnímu porozumění a během oficiální návštěvy Polska mu udělili Velký kříž za zásluhy o Polskou republiku. V roce 1995 získal cenu Americké advokátní

---

²¹ Životopis exriaditeľa SIS a poslanca Ivana Lexu. *SME* [online]. 18. 7. 2002, 164, [cit. 2011-08-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.sme.sk/c/605591/zivotopis-exriaditele-sis-a-poslanca-ivana-lexu.html>>.

komory – Právní iniciativy pro střední a východní Evropu, za mimořádný přínos v budování právního sátu, stejně tak obdržel cenu Lions Clubu. V roce 1995 mu byli propůjčeny ještě vyznamenání: Řád bílého dvojokříže, Kříž Milana Rastislava Štefánika, Řád Andreje Hlinky a Pribinův kříž. V roce 1997 mu prezident polské republiky dal Řád bílého orla, velmistr Maltézských rytířů Andrew Betie daroval „Maltézský kolár za zásluhy“ a prezident Bulharské republiky Petar Stojanov „Orden Stará planina se šerpou“. V roce 2000 mu jeho nástupce Rudolf Schuster propůjčil státní vyznamenání Řád Ludovíta Štúra I. třídy.²²

3.3 IVAN GAŠPAROVIČ

Doc. JUDr. Ivan Gašparovič, CSc. se narodil 27. 4. 1941 v Poltáru. Mezi lety 1959 a 1964 studoval Právnickou fakultu Univerzity Komenského v Bratislavě. Po skončení studia pracoval na Okresní prokuratuře v Martině a později na Městské prokuratuře v Bratislavě. Od roku 1968 učil na Katedře trestního práva, kriminologie a kriminalistiky PF UK. Získal zde titul kandidáta věd a v roce 1990 byl prorektorem UK. Mezi 1966-1989 pracoval jako podpředseda mezinárodní komise Československého svazu ledního hokeje a jako podpředseda Hokejového oddílu TJ Slovan Bratislava.²³

Po roce 1989 se stává spolupředsedou Fóra nezávislých právníků Slovenska. Od července 1990 do dubna 1992 zastával post generálního prokurátora Československé federativní republiky v Praze. V roce 1992 se vrátil jako pedagog na Právnickou fakultu UK do Bratislavy, kde působil v její vědecké radě. Ve stejném roce vstoupil do HZDS, jehož členem byl do 15. Července 2002. Vystoupil na protest proti nedemokratickému způsobu jeho řízení. Významně se podílel na přípravě první demokratické Ústavy Slovenské republiky ze září 1992. Byl zvolený jako poslanec a předseda Slovenské národní rady a od ledna 1993 Národní rady Slovenské republiky,

---

²² *Www.prezident.sk* [online]. 2004 [cit. 2011-08-30]. [Http://www.prezident.sk/?zivotopis-kovac](http://www.prezident.sk/?zivotopis-kovac). Dostupné z WWW: <<http://www.prezident.sk/?zivotopis-kovac>>.

²³ Ivan Gašparovič. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16. 9. 2006, last modified on 10. 8. 2011 [cit. 2011-08-30]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ivan_Gašparovič>.

kde působil až do října 1998. V roce 1998 od dubna do října vykonával pravomoci prezidenta Slovenské republiky. Od roku 2002 fungoval jako nezávislý poslanec, pak založil Hnutí za demokracii (HZD), ve kterém se stal předsedou. V roce 2002 po skončení práce ve slovenském parlamentě se vrátil jako pedagog na Právnickou fakultu UK. 15. Června roku 2004 byl Ivan Gašparovič slavnostně inaugurován na post prezidenta Slovenské republiky. Funkci obhájil i ve volbách v roce 2009.

Během svého života dostal Ivan Gašparovič řadu doktorátů ze zahraničních univerzit, jako např. ze Státní moldavské univerzity nebo Ruské ekonomické akademie G. V. Plechanova v Moskvě. Je držitelem i různých nejvyšších zahraničních státních vyznamenání. Významnou poctou je například Velký rytířský kříž od anglické královny Alžběty II.²⁴

3.4 MILAN KŇAŽKO

Milan Kňazko se narodil 28. srpna 1945 v Horných Plachticiach ležících v okrese Velký Krtíš. Po skončení studií na Střední stavební škole v roce 1963 si podal přihlášku na Vyskou školu múzických umění v Bratislavě, kam však nebyl přijat. Začal pracovat jako kulisák a později jako horník. Po roce začal studovat Hereckou fakultu VŠMU, kterou absolvoval v roce 1968. V studiu pokračoval na univerzitě v Nancy ve Francii. Po návratu působil na scéně bratislavského divadla Na Korze, které se v roce 1971 přičlenilo k Nové scéně. V roce 1985 dostal angažmá ve Slovenském národním divadle, kde zůstal do roku 1990.

Milan Kňazko se v listopadu 1989 podílel na založení VPN a stal se jejím koordinačním členem. Mezi roky 1989 a 1990 pracoval také jako jeden z poradců československého prezidenta Václava Havla a byl poslancem Sněmovny lidu Federálního shromáždění ČSFR. Od ledna 1990 do 28. srpna 1990 byl ministrem mezinárodních vztahů Slovenské republiky. V roce 1991 pomáhá založit HZDS,

---

²⁴ *W*www.prezident.sk [online]. 2004 [cit. 2011-08-30]. *W*www.prezident.sk. Dostupné z WWW: <www.prezident.sk>.

jejímž členem byl do roku 1993.²⁵ Mezi roky 1992 a 1993 prezentuje stranu HZDS ve slovenském parlamentu jako podpředseda vlády a ministr zahraničních věcí. Po rozkolu s Vladimírem Mečiarom stranu opouští. V roce 1993 spolu s dalšími, kteří opustili HZDS, zakládá Alianci demokratů Slovenské republiky, která se později sloučila s další skupinou pod názvem Demokratická unie Slovenska. Mezi roky 1994 a 1998 byl členem výboru pro životní prostředí a náhradníkem Stálé delegace NR SR v Parlamentu Rady Evropy. Po vstupu DU do SDK se stává jejím členem. Od roku 1998 do roku 2002 zastává funkci ministra kultury Slovenské republiky. Od následujícího roku do roku 2007 je ředitelem Televize JOJ.²⁶

3.5 JAROSLAV SVĚCHOTA

Jaroslav Svěchota vystudoval Právnickou fakultu. Svoji kariéru začal ve službách komunistické tajné služby StB jako agent. Od roku 1990 pracuje na Ředitelství dálnic Slovenské republiky, dále pak na Úřadu pro ochranu demokracie a stal i náměstkem ministra vnitra. Následně se díky Ivanu Lexovi, spolupracovníkovi Mečiara, dostal v roce 1995 do služeb SIS. Nejprve zastával post kontrarozvědky a později se stal náměstkem ředitele. Po nástupu vlády Mikuláše Dzurindy v roce 1998 Svěchota z SIS odchází a začíná pracovat jako advokát. 8. listopadu 2004 zemřel na plicní embolii v nemocnici v Bratislavě.²⁷

Jaroslav Svěchota byl obviněn v některých kauzách spojených s SIS. Obžaloba se týkala zneužívání pravomocí veřejného činitele, podvodů a jiných trestních činů. V roce 1999 se ocitl na několik měsíců ve vazbě. V roce 2004 ho Krajský soud v Bratislavě uznal vinným za zpronevěru asi jedenácti milionů korun a odsoudil ho na dva roky vězení s podmíněčným odkladem na dobu pěti let. Případem

---

²⁵ Milan K%C5%88a%C5%BEko. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 8. 11. 2006, last modified on 8. 8. 2011 [cit. 2011-08-30]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Milan_K%C5%88a%C5%BEko>.

²⁶ [Http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=254](http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=254) [online]. 2002 [cit. 2011-08-30]. Www.osobnosti.sk. Dostupné z WWW: <<http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=254>>.

²⁷ Zomrel Jaroslav Svěchota. *Pravda* [online]. 8. 11. 2004, 233, [cit. 2011-08-30]. Dostupný z WWW: <http://spravy.pravda.sk/sk_ckronika.asp?r=sk_ckronika&c=A041108_172514_sk_ckronika_p02>.

se měl pak zaobírat ještě i Nejvyšší soud, protože bratislavská krajská prokuratura se vůči verdiktu odvolala. Svěchota stál před soudem i v dalších kauzách bývalého vedení SIS. Spolu s Lexou byl obžalovaný v kauze Triptych – Klanění třech králů a v kauze Legalizanti. Dále čelil i obvinění z trestného činu násilného zavlčení do ciziny týkající se únosu Kováčova syna.

3.6 ANNA NAGYOVÁ

Vystudovala střední ekonomickou školu, poté se chtěla studovat práva, ale neuspěla u přijímacího řízení. Začala proto pracovat jako sekretářka ředitele hotelu Bôrik, ve Slovenské technické knihovně a ve Slovenském svazu bytových družstev. Před rokem 1989 byla přijata jako referentka na legislativní odbor úřadu vlády Slovenské republiky. Těsně před revolucí v roce 1989 byla na třetí pokus přijata na dálková studia práv. V roce 1990 z ní šéf personálního odboru udělal osobní tajemnici předsedy vlády, tehdy M. Čiče. Po něm přešla do služeb Vladimíra Mečiara.

Pracovala jako ředitelka sekretariátu předsedy vlády Slovenské republiky. V roce 1993 získala cenu Femina Ave. Při této příležitosti Mečiar uspořádal pro Nagyovou gratulační akci přímo na úřadu vlády. „V gratulačnom prejave vyzdvihol zásluhy svojej spolupracovníčky sám Mečiar, ktorí oznámil, že keď bolo hnutie v opozícii, mala pani Nagyová na starosti armádu, spravodajské služby a bezpečnosť. Dodal, že vždy sa bála, aby sa to nedostalo na verejnosť. „A ty si to teraz musel vyklopiť?!“ povzdychol si na recepcii prítomný Ivan Gasparovič.“²⁸ Během volební kampaně v roce 1994 dělala na volebních mítinkách moderátorku, po volbách nadále setrvala na svém místě. V roce 1995 navštívila jako členka vládní delegace namísto ženy Mečiara papeže Jana Pavla II., což zkritizoval Ján Čarnogurský. V roce 1996 odjela na tříměsíční dovolenou do Anglie, po které ukončila svoji kariéru ve státních

---

²⁸ "V podstate sme sa našli" *Anna Nagyová dostala po šiestich rokoch tri mesiace - bud' sa tým príbeh končí, alebo sa začína Čítajte viac: <http://www.sme.sk/c/2094700/v-podstate-sme-sa-nasli-anna-nagyova-dostala-po-siestich-rokoch-tri-mesiace-bud-sa-tym-pribeh-konci-.html#ixzz1WY33GcbA>. *SME* [online]. 25. 10. 1996, 248, [cit. 2011-08-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.sme.sk/c/2094700/v-podstate-sme-sa-nasli-anna-nagyova-dostala-po-siestich-rokoch-tri-mesiace-bud-sa-tym-pribeh-konci-.html>>.

službách. Nahradila ji Blažena Martinková. Nyní Nagyová pracuje jako předsedkyně dozorčí rady firmy ERUS a.s. a jiné dvě firmy vlastní.

3.7 OLGA KELTOŠOVÁ

Narodila se 27. 2. 1943 v Pezinku. V roce 1966 ukončila studium žurnalistiky na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě. Během studia pracovala v časopisech Echo bratislavských vysokoškoláků a Študent. Mezi lety 1968 a 1969 nemohla pracovat ve své profesi, jelikož nesouhlasila se vstupem spřátelených vojsk na naše území. V letech 1970 a 1971 byla zaměstnána jako překladatelka a tlumočnice na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. V revolučním roce 1989 se stala tiskovou mluvčí obnovené Demokratické strany. V letech 1990 a 1991 byla na postu místopředsedkyně Slovenské národní rady.

Od roku 1992 je členkou HZDS a poslankyní Národní rady Slovenské republiky. Mezi roky 1992 a 1994 působila jako ministryně práce a sociálních věcí Slovenské republiky, v letech 1994 a 1998 rovněž. Později se stala velvyslankyní Slovenské republiky v OSN, poté starostkou v obci Lamač.

4 SLOVENSKÁ TELEVÍZIA

4.1 HISTORIE SLOVENSKÉ TELEVIZE

Během listopadu 1989 a i v následujících měsících fungovala Československá televize jako informační médium, přenášela přímé přenosy z Václavského náměstí v Praze, ale i různé diskusní bloky, které se týkaly vznikající demokracie. Na obrazovky se v tu dobu poprvé dostaly necenzurované komentáře a záběry, které širokou veřejnost informovaly se snahou o co největší objektivitu. K první změně koncepce ČST došlo 4. září 1990, kdy zůstal jen jeden federální kanál F1 a F2 se rozdělil na dva samostatně vysílající okruhy, ČTV pro Čechy a Moravu a S1 pro Slovensko. Po odchodu vojsk Varšavské smlouvy z republiky, zůstal volný třetí kanál, kde od té doby vysílala televize OK3 zaměřená na diváky Čech a Moravy a od 6. června program TA3 pro Slovensko. V roce 1992 však skupina pracovníků ukončila jeho vysílání pro Slovensko kvůli absenci strategického partnera.

„Zákonem Slovenskej národnej rady č. 254/1991 Zb. bola zriadená Slovenská televízia ako prvá verejnoprávna televízia v postkomunistických krajinách (povedľa Českej televízie).“²⁹ 2. prosince 1992 byl pak přijat zákon č. 597/1992 Zb. o zrušení Československé televize. Federální program F1 zanikl spolu s Československem 31. prosince 1992 a od 1. ledna 1993, po vzniku samostatného státu Slovenská republika, začala vysílat Slovenská televízia STV na dvou kanálech. V tu dobu byla stále ještě dominantní na slovenském informačním trhu i při tvorbě veřejného názoru. Do problematické situace se STV dostala až s příchodem první soukromé televize TV Markíza 31. srpna 1996. „Zároveň sa ukázalo, že verejnoprávna televízia fungujúca pod garanciou Vlády SR a parlamentu je veľmi zraniteľná v otázke politickej nezávislosti.“³⁰

Začátkem devadesátých let přešla výroba pořadů zcela na elektronický způsob. Při poměrně velkém objemu výroby se samozřejmě zvyšovaly i náklady s tím

---

²⁹ LEXMANN, Kultúra, vzdelavanie, médiá a hudba, ArtD., Bratislava, 2006: 93

³⁰ LEXMANN, 2006: 93

spojené. Kvůli tomu, zvláště pak kvůli nesprávnému privatizování telekomunikačních služeb, se STV velmi zadlužila.

Složité společenský a politický vývoj také nepříznivě zasáhl do jejího fungování. Za dvanáct roků se v jejím čele vystřídalo dvanáct ředitelů s celými manažerskými týmy. „Neustále organizačné zmeny, znižovanie nákladov na výrobu, rýchla amortizácia techniky a obavy z prepúšťania vyvolali medzi zamestnancami neistotu, neboli podmienky na kvalitnú výrobu a tvorbu.“³¹

4.2 GENERÁLNÍ ŘEDITELÉ SLOVENSKÉ TELEVIZE

Generálních ředitelů se od roku 1991 do roku 1998, vystřídalo celkem devět. Každý z ředitelů reprezentoval zájmy politické strany, která ho navrhla a s každým ředitelem přišla nová koncepce vysílání včetně nového managementu. V období od 1. 6. 1991 – 31. 3. 1992 to byl Rudolf Šimko, od 1. 4. 1992 do 30. 9. 1992 Marián Kleis, od 1. 10. 1992 do 19. 11. 1993 Peter Malec, od 18. 11. 1993 do 16. 2. 1994 Miroslav Majoroš, od 17. 2. 1994 do 18. 12. 1994 Ivan Stadtrucker. Nejdéle, skoro dva roky, se v úřadu udrželi od 19. 2. 1994 do 19. 2. 1996 Jozef Darmo a od 10. 12. 1996 do 11. 11. 1998 Igor Kubiš, následoval ho na méně než měsíc od 12. 11. 1998 do 19. 11. 1998 Štefan Dlugolinský. Po něm nastoupil 19. 11. 1998 Milan Materák, který v STV působil až do roku 2002.³² Když povážíme, že generální ředitel je podle zákona z roku 1991 volen na funkční období čtyř let, vyvstává otázka, proč byli tak čas střídání. Odpovědí je, že STV v těchto letech fungovala pod garancí vlády Slovenské republiky.

Prvním člověkem, který setrval déle ve výkonu funkce generálního ředitele STV je Jozef Darmo Doc. PhDr. CSc., který se narodil 7. října 1932 a živil se jako novinář a pedagog. Od prosince 1994 byl ústředním ředitelem STV do února 1996.

---

³¹ LEXMANN, 2006: 93

³² [Http://www.stv.sk/stv/o-stv/riaditelia-slovenskej-televizie/](http://www.stv.sk/stv/o-stv/riaditelia-slovenskej-televizie/) [online]. 2002 [cit. 2011-08-30].
Www.stv.sk. Dostupné z WWW: <<http://www.stv.sk/stv/o-stv/riaditelia-slovenskej-televizie/>>.

Zastával i funkci ředitele Novinářského studijního ústavu.³³ Nicméně proti jeho činnosti v čele STV protestoval sám prezident Slovenské republiky Michal Kováč v otevřeném listu Radě STV z 12. května 1996 (viz. příloha č. 1), kde si ztěžoval na neobjektivnost televize, zvláště pak na její zaměřenost na jednu stranu, HZDS, a úplné opomíjení například úřadu prezidenta republiky. Nelíbí se mu zvláště hanebná cenzura, proti které, jak vzpomíná, protestoval před lety i V. Mečiar. Jako příklad uvádí, že dne 8. května odmítla STV odvysílat prezidentovu úvahu k 51. výročí ukončení okupace Československa nacistickými vojsky. Jozef Darmo však tvrdí, že se stal nepohodlným zejména pro svoji nezávislost.³⁴ Jeho působení v STV se však přezdívá „darmovízia“, protože se stala stranickým nástrojem vládního kabinetu V. Mečiara.

Dalším ředitelem v době mečiarismu na Slovensku se po odvolání Jozefa Darma stal Igor Kubiš, který byl nucen opustit křeslo ředitele po volbách v roce 1998. Do čela STV se dostal, jak sám přiznává díky známým lidem ze strany HZDS. STV se v době jeho ředitelování říkalo „Kubišova STV“, nebo „televízia HZDS“. Doznává, že úlohou ředitele veřejnoprávní televize bylo suplovat a doplňovat mediální politiku HZDS. Provázanost s HZDS byla cítit doslova na každém kroku, Mečiar se neskryvaně objevoval v i zábavných pořadech, jako je například volba Miss. Jeho osoba ale samozřejmě ovlivnila především zpravodajské a publicistické počiny. Dovolil odvysílat i publicistické bloky vyrobené za spolupráce s SIS, které diskreditovali mladého Kováče. STV byla v tu dobu tedy skutečně považována za televizi HZDS.

---

³³ Jozef Darmo. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 25. 4. 2006, last modified on 9. 7. 2011 [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Darmo>.

³⁴ Čo robí Jozef Darmo? Keby mu ponúkli post šéfa STV, prijal by Čítajte viac: <http://zaujímavosti.sme.sk/c/126151/co-robi-jozef-darmo-keby-mu-ponukli-post-sefa-stv-prijal-by.html#ixzz1WbDfMpQ5>. *SME* [online]. 7. 10. 2001, 234, [cit. 2011-08-31]. Dostupný z WWW: <<http://zaujímavosti.sme.sk/c/126151/co-robi-jozef-darmo-keby-mu-ponukli-post-sefa-stv-prijal-by.html>>.

4.3 ZÁKON O SLOVENSKÉ TELEVIZI Č. 254/1991 Sb.

Celý zákon z roku 1991 je uveden v příloze č. 2, zde si všimneme především bodů, které zřejmě byly za vlády Vladimíra Mečiara porušeny. Jako tvůrci zákona jsou podepsáni František Mikloško a Ján Čarnogurský.

- Paragraf 3. 1.: Posláním Slovenskej televízie je slúžiť verejnosti tvorbou a šírením programov založených na zásadách demokracie, humanizmu, etiky, pravdivosti, nezávislosti, profesionality a zákonnosti.
- Paragraf 4. 2.: Slovenská televízia je povinná dať k dispozícii potrebný vysílací čas štátnym orgánom pre výzvy v krízových situáciách a pre iné dôležité oznámenia určené verejnosti.
- Paragraf 6. c.: spolupracuje so štátnymi, politickými, spoločenskými, cirkevnými, vedeckovýskumnými, hospodárskymi, kultúrnymi, uměleckými, vzdelávacími a tělovýchovnými ustanovizňami a občianskymi združeniami,
- Paragraf 6. d.: uskutečňuje prenosy z verejných štátno-politických a spoločenských udalostí, kultúrnych, uměleckých, náboženských, tělovýchovných vystúpení a podujatí,
- Paragraf 8. 1. Členov rady vymenúva a odvoláva
  - a. Po jednom členovi za každú politickú stranu a politické hnutie zastúpené v Slovenskej národnej rade Predsedníctvo Slovenskej národnej rady,
  - b. Troch členov vláda Slovenskej republiky,
  - c. Troch členov konzultačný zbor
  - d. Šproch členov ústredny riaditeľ Slovenskej televízie
- Paragraf 10. Do pôsobnosti rady patrí c) rozhodovať o poskytnutí vysielacieho času politickým stranám, hnutiam a občianskym združeniam, jako aj o obmedzeniach pre vysielanie obchodnej reklamy,
- Paragraf 14: Slovenská televízia chráni a rešpektuje nezávislosť vrtkých programových spolupracovníkov, jako aj slobodu výkonu povolania vrtkých televíznych tvorcov při plnení zverených úloh.

4.4 PODOBA TELEVIZNÍHO ZPRAVODAJSTVÍ V LETECH 1997 a 1998

K výzkumu podoby televizních zpráv v době mečiarismu jsme měli k dispozici zpravodajský archiv slovenské televize STV, odkud jsme extrahovali především zprávy, kde jako hlavní téma figurovala politika HZDS a výstupy Vladimíra Mečiara v letech 1997 a 1998, tedy v období, kdy se v ostatních médiích, např. televizi Markíza a deníku SME, začala zvedat vlna opozičně laděných zpráv. To je odvoditelné z jednotlivých komentářů k článkům a výstupům novinářů v STV.

Podle výzkumu televizních zpráv z let 1997 a 1998 lze vyčíst některé charakteristické rysy ideového ovlivnění. Všechny zprávy, které STV vysílala, byly zabarveny ve prospěch Mečiarovy HZDS. Projevovalo se to na několika faktorech. Všude, kde se nějakým způsobem zmiňuje opozice, se citují pouze názory členů HZDS nebo promečiarovsky smýšlejících novinářů. Opozice se v hlavních zprávách nedostává vůbec ke slovu, vše se mění až s vyhranými volbami, tedy podzimem roku 1998. Členové HZDS mluví jasně a pomalu, aby každý porozuměl dané otázce. Součástí všech zpráv je pak „vnútropolitický komentár“, kde redaktoři vysvětlují kroky HZDS v jednotlivých otázkách a v podstatě haní opoziční strany s tím, že pouze HZDS to myslí s lidmi upřímně. Dalším příkladem je Poznámka, kterou vždy připravoval v hlavních večerních zprávách redaktor Pavel Kapusta. 19. 10. 1997 v ní hodnotil svobodu projevu po svržnutí totalitních režimů. Nelíbilo se mu, že hodně novinářů a médií si ji vykládají po svém. Jako příklad neurvalosti a porušení novinářské etiky dává novináře, který na Piešťanském střetnutí slovenského a českého premiéra strčil před kameru STV papír s nápisem „Pryč s Mečiarom“. Podle Kapusty nejhorší na tomto činu bylo to, že daný novinář se tomu smál. Za média, která novinářskou etiku porušují nejvíce pokládá radio Twist a televizi Markíza. Jejich neslušnost spočívá v tom, že propagují jistá politická seskupení, díky čemuž nejsou v žádném případě objektivní. Ředitel TV Markíza Pavol Rusko se k tomu vyjádřil slovy, že *„někdo samozřejmě může říct, že jsme opoziční médium, to nemá ale s objektivitou nic společného, nicméně vysíláme vyvážené zpravodajství.“*³⁵

---

³⁵ Správy STV, 19. 10. 1997, In: STV

První zprávy o politické závislosti STV na HZDS se objevují již na podzim roku 1997. STV to však ve zprávách z 15. 10. 1997 popírá se slovy, že tuto dezinformaci vypustila redaktorka znepráteného média Nového času Soňa Urbiarová.

11. 12. 1997 na otázky Pavola Kapusty během zasedání vlády odpovídal místo Vladimíra Mečiara Sergej Kozlík. Otázky se týkaly výběru médií, kterým vláda poskytuje informace. Gabriel Palacka (KDH) se otázal co pro vládu znamená článek 26 z ústavy Slovenské republiky, kde je zaneseno, že mají povinnost poskytovat informace všem, a jak je možné, že si vybírají komu odpovědi poskytnou a komu nikoli. Kozlík odpověděl, že postup vlády neznámá zastavení informování veřejnosti, jen vymezení způsobu, jakým bude veřejnost informována, proto rozhodně nejde o odmítání práv občanům. Palacka pak položil doplňující otázku, kde obvinil premiéra z rozhodnutí, že chce poskytovat informace jen STV a SRo, čímž nutí občany sledovat jen tyto média. Kozlík vypověděl, že vícero novinářů jde za hranice slušnosti, že chování některých redaktorů, kameramanů představuje omezení nedotknutelnosti soukromí, osobní svobody. Pronásledování je často až za hranicí novinářské etiky.

8. 1. 1998 byla v hlavním večerním zpravodajství vyhodnocena anketa týždenníku EXTRA o nejoblíbenějšího a nejméně oblíbeného politika roku 1997. Anketu o oblíbeného politika s přehledem vyhrál Vladimír Mečiar, druhé místo obsadil Ivan Gašparovič a třetí Dušan Slobodník. Nejméně oblíbeným politikem se stal prezident republiky Michal Kováč, následoval ho Ján Čarnogurský a Milan Kňažko.

4. 6. 1998 se hlavním tématem stal otevřený list psychiatrů ohledně osoby Vladimíra Mečiara, kde se vyjádřili o stavu společnosti a samotné osobě premiéra v tom smyslu, že buď není psychicky zdravá společnost, nebo sám premiér. Podepsali se pod to psychiatři se jmény Černák, Novotný, Heretík, Haško a Rakús. Mečiar poté prohlásil, že tímto krokem zpochybnili svoji kvalifikovanost, že samotný dopis měl čistě demagogický charakter, že není objektivní a má za cíl poškodit premiéra a předsedu HZDS. Poukazuje jen na mocenský chtíč samotných psychiatrů, kteří

pomáhajú KDH a SDK diskreditovať a rozdeľovať své politické odpůrce. Nedbajú tak na medicínsku prísahu, čož vyslovil Doc. MuDr. Kafka, CSc.

15. 6. 1998 se do zpráv dostala radostně podaná zpráva, že Vladimír Mečiar má novou internetovou stránku, kterou ve 12. hodin spustil tiskový odbor vlády. Na stránce budou uveřejňovány nejnovější informace o premiérovi a lidé se s ním budou moci spojit i za pomoci emailové schránky. Ostatní předsedové vlád již takovou stránku mají, ale ta Mečiarova je nejobsáhlejší.

10. 7. 1998 se v Aktualitách vyhodnocovala čtyřletá vláda HZDS, mluvil hlavně Vladimír Mečiar. Jeho slovy šlo o budování společnosti nového druhu, společnosti demokratické, kde funguje ústava, proto nechápe proč je demokracie na Slovensku zpochybňována. Panuje svoboda projevu a názoru, je respektováno petiční právo, právo na shromažďování, správu věcí veřejných mají v rukou občané a jsou dodržována základní lidská práva a svobody. Vláda HZDS garantuje, že podzimní volby budou demokratické, žádné jiné ani nemůžou být. Podle jeho názoru je zřejmé, že když vyhraje opozice volby budou demokratické, když ale vyhraje HZDS budou nedemokratické. Ve zprávách pak bylo vidět, že opoziční strany si přály po vystoupení premiéra debatu, ale poslanci HZDS nechtěli, proto opozice opustila jednací sál. Dzurinda se k vystoupení premiéra vyjádřil se slovy, že Mečiar klame. Gašparovič to ohodnotil slovy, že „*Dzurinda se vymýšlí, že to snad ani nie je pravda.*“

24. 8. 1998 vychází informace o sporu deníku SME se členy vlády. Soud v Bratislavě 1 rozhodl, že deník musí na svých stránkách uvést omluvu za článek z roku 1996, který se týkal smrti Roberta Remiáše.³⁶ Omluva má znít následovně:

---

³⁶ **Panychída za Róberta Remiáša pri múre popravy**

"Stretli sme sa pri múre popravy," predniesol kňaz Pavol Flajšík včera pár metrov od miesta, kde 29. apríla zahynul Róbert Remiáš. V hustom nepríjemnom daždi sa tu na pochmúrnom betónovom pľaci medzi Karloveskou cestou a Dunajom zišlo včera vyše poltisíccky ľudí - občanov, ktorí neveria, že príčinou smrti nepohodlného politického svedka bola technická porucha. Prišli si uctiť Róbertovu pamiatku i pomodliť sa zaň. "Nie sú nám známi tí, ktorí k pravdepodobnej poprave dopomohli, nie je nám známy súdny tribunál, nie je nám známy - zatiaľ - hlavný sudca, nie je nám známy majster kat. Zatiaľ!" kázal P. Flajšík. "Predsa však komusi je známy aj tribunál, aj majster kat. Komusi, kto je pánom života a smrti..." Redaktor SME Peter Tóth vo svojej reči povedal: "Toto sú prvé obeť politickej studenej vojny, ktorú vedie vláda s občanmi Slovenska." Opäť pripomenul, že vyšetrovateľ Jozef Číž vedel o tom, že Róbert je v nebezpečenstve a napriek tomu mu nepomohol. Vlnu emócií vzbudil talentovaný kazateľ - františkánsky diakon Ján Krstiteľ Balázs, ktorého rozhlasová kázeň

„Ospravedľňujeme sa predsedovi vlády Slovenskej republiky Vladimíru Mečiarovi, podpredsedníčke vlády Kataríne Tóthovej, podpredsedovi vlády Serjovi Kozlíkovi, podpredsedovi vlády Jozefovi Kolmanovi, bývalému členovi vlády Jurajovi Šenkovi a členom vlády Petrovi Bacovi, Ivanu Hudecovi, Lubomírovi Javorskému, Jánovi Mrázovi a Jozefovi Liščákovi, že sme dňa 14. mája 1996 v našom denníku uverejnili článok nadpísanou Panychida za Roberta Remiáša pri múre popravu nepravdivý a urážlivý výrok, že toto sú prvé obeť politickej studenej vojny, ktorú vedie vláda s občanmi Slovenska. Konec ospravedľnenia.“ Současne súd zavázal spoločnosť VMV a.s. zaplatiť do 15 dní od nabytí platnosti rozsudku Vladimíru Mečiarovi 0,5 mil. Ks, Kataríne Tóthovej, Sergejovi Kozlíkovi a Juraji Šenkovi 450 tis. Ks a všetkým zvyšným vyššie uvedeným po 400 tis. Ks. Rozsudok ale nenabyl právoplatnosti.

25. 8. 1998 sa do správ dostávajú už prvé volebné stratégie HZDS. Strana v tiskovej konferencii prohlašuje, že má najrealnejší program, kde sa nenajde žiadny populizmus, že dodrží všetky normy a nepôjde cestou opozičných politických subjektov, ktoré už začali na svojich billboardoch zverejňovať svoje volebné čísla, čímž porušujú etiketu kampane. HZDS si je isté, že bude sestavovať vládu, pretože jednotlivé agentúry ukazujú nižšie preferencie, než aké HZDS má, a to preto, že sú väčšinou opozičného zamčrenia. HZDS predpokladá víťazstvo se 45 % hlasov. Nasleduje pak ukážka z programu Dobré ráno Slovensko, kde Vladimír Mečiar hodnotí ľudské vlastnosti. Za najhoršiu považuje túžbu po majetku, za svoju najhoršiu vlastnosť prepínania televízie z programu na program.

4. 9. 1998 hodnotí v televíznych novinách volebnú kampanu novinár Štefan Háber. Řiká, že jde o první mediální volby, je tedy důležitější, jak se o nich vyjadřují média, která ve většině ale šíří hrůzu a zstrašování. Uvádí pak jednotlivé příklady.

---

prednedačnom vzbudila nevdľu mocných. Nahlas povedal to, čo nad smútočným zhromaždením od začiatku viselo vo vzduchu: "Krv tohto nevinného človeka tečie po rukách premiéra Mečiaru a riaditeľa SIS Ivana Lexu." Nahlas za všetkých prítomných kňazov - bol tu aj Anton Srholec a ďalší - vyhlásil, že cirkev nebude mlčať a Ivanovi Lexovi odkázal: "Nedovolíme, aby ste viac očierňovali a špinili nášho mons. Baláža!" Spomenul Karla Kryla a jeho smutné verše: "Prší a venku se setmělo - to je pravda," dodal diakon, ale Krylovými slovami pripomenul nám všetkým aj večnú nádej: "Beránku děkuji." Panychida za Róberta Remiáša pri múre popravu. *SME* [online]. 14. 5. 1996, 108, [cit. 2011-08-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.sme.sk/c/2110140/panychida-za-roberta-remiasa-pri-mure-popravy.html>>.

Šéfredaktor nejmenovaného levicového deníku doporučil premiérovi, aby spáchal sebevraždu. Další zase uvedl, že aby Mečiar vyhrál, musí na sebe spáchat fingovaný atentát. Budapešťské noviny píšou o tom, že Mečiarovo komando může za útoky v Budapešti.³⁷ Hábera tento způsob informování označuje za psychózu, jelikož nejde o informování, ale o zastrašování. Poté zmínil odpověď bývalého náčelníka generálního štábu Jozefa Tuchyni na otázku, jestli si myslí, že volby proběhnou v pořádku: „Ak prebehnú, tak v poriadku.“ Hábera to označil za neúměrnou kritiku a nehoráznou štvanici dvacet dnů před volbami.

11. 9. 1998 se Kapusta ve zprávách pozastavuje nad jednotlivými občanskými sdruženími a organizacemi, které tvrdí, že budou zmanipulované volby. Otázkou pro něj ale zůstává, kdo vlastně chce volby zmanipulovat, když například spoty rádia Twist říkají, že když nezvítězí opozice nastane občanská válka. STV kritizoval Ján Budaj, mediální expert SDK, který žádal licenční radu, aby zastavila zpravodajství STV, což Kapusta komentuje výrokem, že si nedokáže představit, že by měl řídit celou krajinu. Slovensko tak podle Kapusty zažívá další zatěžkávací zkoušku demokracie a nakonec dodává, že doufá, že národ odolá agresivním zahraničním politickým vlivům.

20. 9. 1998 se premiér ukazuje ve zprávách v rámci volební kampaně po boku Gerarda Depardieu. Mečiar kromě něj do svých kampaní pozval i modelku Claudii Schiffer, herečku Claudii Cardinale a Ornelu Muti.

24. 9. 1998 se ve zprávách STV objevil požadavek, že redakční rada by měla usměrňovat chod zpravodajství, jelikož se objevuje stupňování kampaně proti STV, což vyplývá podle STV ze snahy jistých kruhů o její privatizaci. Rada STV zpochybňuje vyjádření Rady pro televizní a rozhlasové vysílání o postupech STV v pořadech o volbách. STV se to dozvídá z médií a k jednání o této skutečnosti nebyla vůbec přizvána. Dne 23. 9. 1998 totiž STV odvysílala řeč Ivana Gašparoviče,

---

³⁷ V červenci roku 1998 v rušné ulici v centru Budapešti vybuchla nálož a zahynuli čtyři lidé, dalších dvacet bylo zraněno. Jedním z nich byl boss budapešťského podsvětí Tamás Borosa. Obviněným byl Jozef „Potkan“ Roháč, který údajně mohl i za smrt mediálního magnáta Jánose Fenyöa, který zemřel na budínské straně Margitina ostrova, když čekal ve svém autě na křižovatce na semafor. Maďarská strana se domnívala, že za útoky může SIS.

kde je zřejmé, že tím byl porušen volební zákon. Kubiš, ředitel STV, toto obvinění označil za účelovou a neutichající kampaň proti STV, jelikož Gašparovič nevystoupil jako člen hnutí, ale jako podpředseda parlamentu. Obhajoba zněla, že STV je povinna dát čas státním orgánům pro důležitá oznámení. Rada pro rozhlasové a televizní vysílání ale obvinila STV z porušení volebního zákona ještě i kvůli pořadu „*Sobotník*“, kde vystoupil Vladimír Mečiar společně s Cladií Cardinale. Toto obvinění odmítl 1. náměstek STV Štefan Dlugolínský s tím, že jde o pravidelný pořad zaměřený na národní cítění, jehož cílem je zvyšovat národní povědomí mladých lidí v souladu se zákonem z roku 1991. Peter Kováč z Rady pro rozhlasové a televizní vysílání ale podotkl, že 48 hodin před začátkem voleb je zakázaná volební kampaň v prospěch anebo v neprospěch politické strany nebo kandidáta.

V ten samý den 24. 9. 1998 byla ve zprávách kritizována revolta pracovníků STV, kteří rozdávali před vchodem do budovy STV letáky s názvem „*Návrh základnej stratégie návratu verejnoprávneho charakteru STV a chronologie krokov STV po septemberových volbách*“. Požadovali 2500 výpovědí pro zaměstnance STV, což bylo v dokumentu označeno jako deratizace. Pod dokumentem byli podepsáni Lubomír Filek, Luboš Jariabka, Miloslav Končok a Ladislav Bariak.

27. 10. 1998 se ve zprávách STV objevují jednotliví ministři, kteří hodnotí jejich účinkování ve vládě. Krajčí, bývalý ministr vnitra, říká, že i oni pocítí, co to je dělat, a že HZDS bude kritizovat a bude silnou a dobrou opozicí. Baco, bývalý ministr zemědělství, cítí radost, jelikož těch 6 let bude vždy zapsáno v historii Slovenska jen velkými zlatými písmeny. Liščák, bývalý ministr spravedlnosti, hodnotí minulé období jako náročné, ale dobré na výsledky a věří v kontinuitu. Kolektiv HZDS hodnotí jako jeden z nejlepších, jelikož dokázali táhnout za jeden provaz. Hudec, bývalý ministr kultury, se vyjadřuje pochybovačně o budoucích ministrech, protože málokdo bude moci obhajovat zájmy Slovenska tak dobře jako HZDS. Hnutí totiž přineslo Slovensku zajímavé projekty, které ocení až budoucnost. Tóthová, místopředsedkyně vlády, prohlašuje, že budou konstruktivní ne destruktivní opozicí, jde totiž o rozvoj země. Kozlík, podpředseda strany, hodnotí vládu dobře, co se týče komunikace. Dokázala společně změnit tvar Slovenska a potvrdili, že Slovensko má své místo v Evropské unii.

Lidé se tak ze zpráv veřejnoprávní televize dozvídají především o politických skutcích Vladimíra Mečiara, proto celá podoba zpravodajství STV silně evokuje komunistické zpravodajství před rokem 1989. V STV existoval i samostatný pořad s názvem „*Ako ďalej pán predseda vlády*“, kde Mečiar odpovídal na dotazy týkající se jednotlivých kroků vlády. Shrnutí těchto relací bylo pak možné přečíst si v novinách HZDS Slovenská republika. Je zřejmé, že podoba zpravodajství Slovenské televize v těchto letech neměla nezávislý charakter. Tomu odpovídá i následný soudní proces s nejvýraznějším redaktorem STV Pavolem Kapustou, který začal již v roce 1998 a který Pavol Kapusta vyhrál. Byl obviněn z pomluvy a šíření nepodložených informací. Kapusta se ale od začátku cítil nevinný.

Nejaktivněji mečiarovsky smýšlející novináři v STV byli Pavol Kapusta, Lenka Eremiášová, Ján Dobrovič a Rudolf Jašík.

5 SLOVENSKÝ ROZHLAS

5.1 HISTORIE SLOVENSKÉHO ROZHLASU

V listopadu 1989, přesněji 22. 11. shromáždění rozhlasových pracovníků vyjádřilo podporu stávkujícím studentům a hercům. Nato 29. 11. ukončil svoji činnost v československém rozhlase Celozávodní výbor Komunistické strany Slovenska. Od roku 1990 se postupně obnovilo vysílání pořadů s náboženskou nebo diskusní tematikou. 28. 3. 1990 byla přijata novela tiskového zákona, který znamenal zrušení cenzury. Během roku 1991 vzniklo několik nových rozhlasových stanic, FM Radio, Elán nebo Regina. 24. 5. 1991 přijalo Slovenské národní shromáždění zákon č. 255/1991 Sb. na základě kterého vznikl Slovenský rozhlas jako veřejnoprávní rozhlasová instituce. 2. 12. 1992 odhlasovalo Federální shromáždění zákon č. 597/1992 o zrušení Československého rozhlasu k 31. 12. 1992 a k Novému roku se Slovenský rozhlas stává jedinou celostátně působící rozhlasovou institucí samostatné Slovenské republiky. Zároveň také přechází na dvacet čtyř hodinové vysílání. V lednu roku 1994 dochází pak k redukování počtu programových okruhů v důsledku nedostatku finančních prostředků. 25. 9. 1995 Slovenský rozhlas přijímá „*Pravidlá spravodajstva a publicistiky*“. 2. 10. 1995 opět začíná vysílat okruh uměleckých a vzdělávacích relací pod názvem Radio Devín. V roce 1996 se Bratislavě uskutečnil 1. ročník Mezinárodního festivalu her pro děti a mládež Prix Ex Equo. V roce 1998 se začalo testovat digitální vysílání.

5.2 RÁDIO TWIST

Rádio Twist bylo v časech svobodného Slovenska jedno z nejvýznamnějších rozhlasových stanic, jelikož bylo pro posluchače nositelem objektivních a nestranných zpráv. V době své největší slávy, tedy v době mečiarismu, suplovalo v mnohém veřejnoprávní média a jejich zpravodajství. Vysílat začalo 1. ledna v Bratislavě. Několik dní před spuštěním vysílání se na jeho budoucí frekvenci ozýval tlukot srdce, jako symbolu zrození nové rozhlasové stanice. První, kdo na jeho vlnách promluvil do éteru, byl Andy Hryc. V prvním roce vysílalo jen v hlavním městě

Slovenska Bratislavě, ale brzy se začalo s rozšiřováním jeho pokrytí. Podařilo se získat frekvenci 101.8 MHz na bratislavském Kamzíku a následovalo jeho šíření i do ostatních částí Slovenska, do Bánské Štiavnice, Bánské Bystrice a Košic. Poté se otevřely i regionální studia v Bánské Bystrici a Košicích, odkud se vysílal regionální program. Hlavním zpravodajským programem byl Žurnál Radia Twist, jehož hlavní úloha přišla v roce 1996, kdy se toto zpravodajství začalo prosazovat na rozhlasovém trhu. Vedení rádia chtělo čelit praktikám vlády Vladimíra Mečiara, čímž se z Twistu stal symbol nezmanipulovaného zpravodajství na úkor veřejnoprávních stanic. Na jeho vlnách dostali prostor různí představitelé kulturního a společenského života, kteří zde mohli svobodně říct do éteru svůj názor. Následkem toho vzniklo několik soudních sporů a vypnutí některých vysílačů, nebo zamítnutí snah o rozšíření pokrytí. Ve volebním roce 1998 přispěl Twist ke změně politické situace na Slovensku. Jakmile se ale situace v zemi uklidnila jeho zpravodajství se už nejevilo tolik atraktivním pro mnohé posluchače. Tehdejší vedení nedokázalo na tuto změnu zareagovat a tak od roku 1999 začalo postupně ztrácet své posluchače. V roce 2003 tak došlo k výrazné programové změně, změnilo se ale i logo a ze starého Twistu se tak stalo spíše rádio informačního charakteru. Nadále však trval problém s nízkým počtem posluchačů. V roce 2005 se noví vlastníci stanice rozhodli navrátit ke starým pořadům, počet posluchačů se však zvedl jen o jedno procento. Proto koncem roku 2005 přišli noví majitelé, konkrétně sdružení okolo Dušana Budzáka. Značka Twist byla zrušena a na jeho základech vybudovali zcela novou rozhlasovou stanici, rádio Viva. Poslední vysílání Twistu bylo 2. dubna 2005. Twist svého času proslavily pořady politické satiry z rukou Radiče, Filipa, Skúhravého, Noga a Piška.

5.3 SVOBODNÁ EVROPA

Rozhlasová stanice Svobodná Evropa byla založena v roce 1950 se záměrem vysílat do Bulharska, Československa, Maďarska, Polska a Rumunska. O tři roky později začala své vysílání i do Sovětského svazu v patnácti národních jazycích. Dalšími zeměmi pak byli Estonsko, Litva a Lotyšsko, kde započala vysílání v roce 1975. RFE byla založena americkým kongresem a CIA, nicméně dostávala dotace i ze soukromých zdrojů. Během studené války RFE vysílala mnohem více politických

komentářů než jakékoli západní rádio. Zastupovalo tak svobodná média v zemích za železnou oponou. Vysílání se zaměřovalo na lokální zprávy, ale i jiná témata, která v domácích stanicích nenacházela své místo, jakými byly náboženství, věda, západní hudba a literatura. RFE rovněž mluvila v duchu disidentů a opozičních hnutí, kteří se pak s pádem Sovětského svazu stávali lídry post-komunistických demokratických systémů. Program vznikl především v Mnichově, odkud vysílala na krátkých vlnách, na středních pak z Německa, Španělska, Portugalska a od roku 1970 dokonce i z Taiwanu. S pádem komunismu měla být mise RFE ukončena, ale zpočátku zůstala potřeba profesionálního zpravodajství. Maďarské vysílání skončilo v roce 1993, Polské v roce 1997, České fungující na spolupráci s Českým rozhlasem v roce 2002. Estonské, Litevské a Lotyšské skončilo spolu se Slovenským v roce 2004, poslední ukončené vysílání bylo Rumunské v roce 2008.³⁸

Vysílání Radia Svobodná Evropa do Československa začalo 4. července 1950. Řádné celodenní vysílání stanice bylo spuštěno 1. května 1951 z německého Mnichova, kde stanice sídlila dalších 40 let.³⁹ První věta, která na vlnách RFE zazněla, byla „Volá hlas svobodného Československa, rozhlasová stanice Svobodná Evropa“. Během historie Svobodné Evropy se za mikrofonem vystřídala řada významných osobností, jakými byli například František Peroutka nebo Pavel Tigrid. Po roce 1968 našli ve vysílání azyl někteří publicisté známí z Pražského jara, mimo jiné Karel Jezdinský a Sláva Volný. České s Slovenské vysílání RFE z Mnichova bylo ukončeno 30. června 1994. Následně bylo vysílání přesunuto do Prahy, odkud vysílala Svobodná Evropa až do roku 2004 i na Slovensko.

V archivu Svobodné Evropy z vysílání na Slovensko v letech 1997 až 1998 na vlnách radia Twist byli posluchači informováni o skutečné podobě politiky Vladimíra Mečiara. Hovořilo se o vzdouvající vlně nacionalismu a právě i o mečiarismu, kdy není kladen důraz na lidská práva, svobodu a demokracii. V období vlády Vladimíra

---

³⁸ *Www.rferl.org* [online]. 2009 [cit. 2011-08-30]. [Http://www.rferl.org/info/history/133.html](http://www.rferl.org/info/history/133.html). Dostupné z WWW: <<http://www.rferl.org/info/history/133.html>>.

³⁹ Svobodn%C3%A1 Evropa. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 28. 1. 2007, last modified on 7. 8. 2011 [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Svobodn%C3%A1_Evropa>.

Mečiar je cítil velký tlak na svobodu oznamovacích prostředků, kdy se média stávají nástrojem moci proti opozici. Slovenská vláda samozřejmě vysílání RFE kritizovala a dokonce měla i tendence zrušit licenci. Státní úřady chtěli kontrolovat co RFE vysílá, protože chtěly dokázat, že reportáže, které vysílají nejsou pravdivé, jelikož se RFE stalo ideologickým nástrojem zájmových skupin v USA proti svobodnému Slovensku. Hovoří se také o sledování protirežimních novinářů v období třetí vlády Vladimíra Mečiara, kteří chtěli spolupracovat se Slovenským rozhlasem, což bylo ale nemožné.⁴⁰

Známými redaktory v RFE ve slovenském vysílání byli Štefan Hríb, Daniel Raus⁴¹ a Daniel Bútora.

5.4 ZÁKON O SLOVENSKÉM ROZHLEASE Č. 255/1991 Sb.

Zákon o Slovenském rozhlasu č. 255/1991 Sb. je uveden v celém znění v příloze č. 3. Citovat budeme pouze body, které mohly být během měčiarizmu na Slovensku porušeny. Pod zněním zákona jsou podepsáni František Mikloško a Ján Čarnogurský.

- Paragraf 2. 1. : Slovenský rozhlas je národná, nezávislá, verejnoprávna, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia.
- Paragraf 3. 1.: Poslaním Slovenského rozhlasu je slúžiť verejnosti tvorbou a šírením programov založených na zásadách demokracie, humanizmu, etiky, pravdivosti, nezávislosti, profesionality a zákonnosti.
- Paragraf 3. 2.: Spravodajské a publicistické programy Slovenského rozhlasu zabezpečujú včasné a objektívne informovanie verejnosti a utvárajú priestor pre dialóg; umelecké, vzdelávacie a zábavné programy slúžia na rozvoj a šírenie

---

⁴⁰ Archiv RFE, který jsme měli k dispozici, obsahoval spíše publicistické pořady, než přímo zpravodajství. Navíc se datací pohyboval od konce roku 1998 do roku 2004. Ke zkoumané problematice přispěl proto jen okrajově.

⁴¹ Daniel Raus nyní pracuje v České rozhlasu 6, kde jsem se s ním i setkala, a který mi poskytl na CD jeho domácí archiv z vysílání RFE na Slovensko.

národnej kultúry, vzdelanosti a na pozdvihnutie duchovnej a mravnej úrovne spoločnosti.

- Paragraf 6.: Slovenský rozhlas plní najmä tieto úlohy:
  - a) uskutočňuje prenosy a verejné nahrávky zo spoločensky významných udalostí politických, kultúrnych, náboženských, umeleckých, športových, telovýchovných a pod.,
  - b) spolupracuje so štátnymi, politickými, cirkevnými, hospodárskymi, vedeckými, kultúrными, vzdelávacími, umeleckými a telovýchovnými ustanovizňami a občianskymi združeniami,
  - c) prispieva rozhlasovým vysielaním k rozvoju národnej kultúry a kultúr národností žijúcich v Slovenskej republike, ako aj k sprostredkúvaniu kultúrnych hodnôt iných národov,
- Paragraf 7. 2.: Rada má deväť členov, ktorých volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky. Návrhy na členov rady môže predkladať príslušný výbor Národnej rady Slovenskej republiky, poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, rada, profesijné alebo občianske združenia z oblasti kultúry a prostriedkov z oblasti periodickej tlače. Člena rady možno odvolať, ak
  - a) sa bez náležitého ospravedlnenia nezúčastní trikrát po sebe na zasadnutí rady,
  - b) bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin,
  - c) bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo mu bola spôsobilosť na právne úkony obmedzená,
  - d) vzniknú dôvody podľa odseku 6.
- Paragraf 7. 4.: Ak sa člen v priebehu funkčného obdobia vzdá svojho členstva v rade alebo ak je odvolaný (odsek 1), Národná rada Slovenskej republiky zvolí do 60 dní nového člena rady na čas zostávajúci do konca funkčného obdobia.
- Paragraf 7. 6.: Členom rady nemôže byť prezident republiky, poslanec zákonodarného zboru, člen vlády, vedúci ústredného orgánu štátnej správy, štátny tajomník, prokurátor, sudca, člen ozbrojeného zboru, funkcionár politickej strany alebo politického hnutia, ten, kto je v pracovnom alebo v

obdobnom právnom vzťahu k právnickej alebo fyzickej osobe, ktorá prevádzkuje rozhlasové alebo televízne vysielanie, ten, kto podniká v oblasti reklamy, a podnikateľ, ako alebo jemu blízke osoby podnikajú v oblasti rozhlasového alebo televízneho vysielania.

- Paragraf 10.: Slovenský rozhlas chráni a rešpektuje nezávislosť vrtkých programových spolupracovníkov, ako aj slobodu výkonu povolania všetkých rozhlasových tvorcov pri plnení zverených úloh. 44

6 SLOVENSKÝ TISK

6.1 SLOVENSKÝ SYNDIKÁT NOVINÁROV

Slovenský syndikát novinářů (SSN) je stavovská a odborová organizace novinářů, nezávislá na politických, ekonomických, ideologických a náboženských orgánech a organizacích.

5. ledna 1990 se rozpustil tehdejší Slovenský svaz novinářů (SZN) založený roku 1946. Toto rozhodnutí bylo výsledkem mimořádného sjezdu, na kterém 2948 novinářů zastupovalo 403 kolegů a delegátů. Vznikly úplně nové stanovy a program. Změnila se i struktura organizace, významným orgánem se stala pěti členná kontrolní komise. Předsedou se stal Petr Zeman, podpředsedou Anton Baláž a Vladimír Štefko, předsedkyní kontrolní komise Klára Grosmannová. Všichni členové SZN se stali automaticky členy syndikátu.⁴²

Posláním SSN je: chránit svobodu slova, obhajovat profesní zájmy svých členů, podporovat profesní zdokonalení novinářů, chránit práva svých členů a starat se o jejich zabezpečení, poskytovat právní ochranu v případě pracovních sporů a zvyšovat společenskou prestiž novinářského stavu. SSN má právo vyjadřovat se k přípravě mediálních zákonů.

Začátkem devadesátých let po vzniku samostatného Slovenska se ukázalo, že SSN může fungovat i jako nárazník při útocích vlády proti novinářům. V tom čase měl SSN už i mezinárodní kontakty a byli zastoupeni všichni významní slovenští novináři. V čele stál Július Gembický, vystřídal ho Jan Füle. Stanoviska, které SSN v tu dobu zaujímal měla ohlas v domácích, ale i zahraničních médiích. Vláda tento stav nemohla brát na lehkou váhu, a proto se ho snažila ze všech sil rozložit. Usilovala například o to, aby SSN zbavila majetku zděděného z doby komunismu. Mečiar nejprve nechal založit konkurenční sdružení Združenie slovenských

---

⁴² *Www.ssn.sk* [online]. 1999 [cit. 2011-08-30]. *Www.ssn.sk*. Dostupné z WWW: <www.ssn.sk>.

novinárov, jehož zakladatelem byl Jerguš Ferko⁴³ a následným předsedou i Jozef Darmo⁴⁴, mimo jiné ředitel STV v letech 1994-1996. ZSN dostalo od Mečiarova milion korun z financí Úřadu vlády. ZSN se chtělo dostat k majetku SSN, nicméně ti se ubránili a ze ZSN se tak stalo organizací bez vlivu a respektu. Bývalý šéf Syndikátu Ján Füle přiznává: „*Mečiar nás vlastne stmelil. My funkcionári sme vtedy boli odpočívání a sledování tajnou službou, neskôr to povedal Mitro v parlamente.*“⁴⁵

6.2 SME

Předchůdcem deníku SME byla SMENA, která začala vycházet už v roce 1948. Po listopadu 1989 byla jejím vydavatelem Nadácia detí a mládeže Slovenské republiky. K 1. lednu 1993 došlo k odvolání ředitele Petra Weisse a šéfredaktora Karola Ježíka, oficiálně kvůli nepříznivým ekonomickým výsledkům. Odvolání mělo jednoznačně politické pozadí. Na protest proti tomuto zásahu Mečiarovy vlády dalo výpověď 50 redaktorů Smeny. Původní Smena pokračovala s novým redakčním týmem. Novým vydavatel deníku SME se stala společnost Juventus s.r.o., kde měli z dob privatizace své podíly i jednotliví redaktoři.

14. ledna vyšlo první nedělní číslo a den nato v pondělí první oficiální výtisk z bratislavské tiskárny Corcordia Press š.p. Deník se rozběhl velmi dobře, už kvůli ustálené čtenářské základně. Roku 1994 se stal ředitelem společnosti Alexej Fulmek. Během mečiarismu musel deník čelit několika problémům. Jedním z nich byla kauza Indiage, která představovala podezřelé deblokace v Indii při obchodě s cukrem. Do kauzy byli zapojeni zřejmě firmy s předními politiky. To vše bylo otištěno na stránkách SME. Na druhý den proti nařčení vystoupil Mečiar, ale i guvernér Národní banky. Noviny SME nakonec velký politický tlak ustály.

---

⁴³ Jerguš Ferko. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 25. 4. 2006, last modified on 13. 8. 2011 [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Jerguš_Ferko>.

⁴⁴ Jozef Darmo. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 25. 4. 2006, last modified on 9. 7. 2011 [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Darmo>.

⁴⁵ *Www.tyzden.sk* [online]. 2009 [cit. 2011-08-30]. [Http://www.tyzden.sk/doma/sumrak-syndikatu.html](http://www.tyzden.sk/doma/sumrak-syndikatu.html). Dostupné z WWW: <<http://www.tyzden.sk/doma/sumrak-syndikatu.html>>.

„Dne 9. října 1995 v 15 hodin 40 minut, tj. necelých pět hodin před uzávěrkou vydání, přišla faxem zpráva od vedení tiskárny Concordia Press, kde se tiskl celý náklad deníku SME. Ve faxové zprávě Concordia oznámila šéfredaktorovi a mě rozhodnutí, že tiskárna v ten den už deník SME nevytiskne. O tom, že k tomuto rozhodnutí přistoupila tiskárna Concordia pod politickým nátlakem vládních kruhů nikdo ani na okamžik nezapochoyboval.“⁴⁶ Noviny se nechávaly tisknout v Komárně, což samozřejmě zkracovalo uzávěrku o několik hodin. Karol Ježík a Alexej Fulmek dokázali sehnat kontakt na New Yorkskou organizaci MDLF (Media Development Loan Fund), která jim byla ochotná poskytnout deset milionů korun. Za ně získali tiskařský stroj, na němž si pak noviny tiskli sami. Nikdo o tom zpočátku nevěděl, jen šéfredaktor Karol Ježík a jeho zástupci. Nakonec se jim podařilo získat povolení a po měsících ilegality začali od 1. května 1996 tisknout ve vlastní tiskárně.

Deník SME se stal jediným průraznějším médiem na Slovensku v době Mečiarovy vlády. Informoval jako první o únosu Michala Kováče ml. a vraždě Roberta Remiáše. Deník kvůli tomu čelil několika žalobám. Jedna týkající se únosu Kováče ml. od Petera Totha je stála prohru u soudu a nutnost zaplatit vládnímu kabinetu 7,5 milionu korun. Důvodem byla tato věta: „*Denník SME nezneužije svoj vplyv a rešpektujúc nezávislosť súdu nepoužije nijaké expresívne metódy. Zároveň sa však nevzdá možností, ktoré mu poskytuje domáce i medzinárodné právo, a využije ich.*“⁴⁷ Deník SME funguje na Slovensku doposud, ovšem bez Karola Ježíka, který v roce 1998 zemřel.

---

⁴⁶ FULMEK, A manual of survival. A case of the Slovak Opposition Newspaper SME, Media Development Loan Fund, New York, 2000: 55

⁴⁷ Denník SME bude v spore s členmi vlády dôsledne dodržiavať právny postup Čítajte viac: <http://www.sme.sk/c/2096248/dennik-sme-bude-v-spore-s-clenmi-vlady-dosledne-dodrziavat-pravny-postup.html#ixzz1WcHg9afR>. SME [online]. 13. 11. 1996, 272, [cit. 2011-08-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.sme.sk/c/2096248/dennik-sme-bude-v-spore-s-clenmi-vlady-dosledne-dodrziavat-pravny-postup.html>>.

6.3 PODOBA NOVINOVÝCH ZPRÁV DENÍKU SME

K výzkumu podoby novinových článků z deníku SME jsme využili archiv univerzitní knihovny v Bratislavě. Deník SME je na první pohled koncipován jinak než ostatní námi zkoumaná média. Zprávy má řazené podle důležitosti a závažnosti nesené informace, na titulních stranách se tedy objevují na rozdíl od Slovenské republiky nebo Národní obrody i zprávy ze zahraničí. Informace do deníku umisťované se týkají celého politického spektra od Mečiarovy HZDS po tehdy opoziční strany, např. KDĽ, SDK. V každém výtisku jsou pravidelně na čtvrté straně sloupky s názory, které popisovaly subjektivní pohled na politické dění od různých autorů. Deník byl i dobrým informátorem ze světa literatury, hudby, sportu.

Nejvíce probíranými tématy deníkem SME od konce roku 1997 a v roce 1998 s jistotou byl Vladimír Mečiar. V roce 1998 se zprávy týkající se jeho osoby vyostřily, jelikož došlo ke konci volebního období prezidenta Michala Kováče a NR SR nebylo jednotné natolik, aby se podařilo zvolit novou hlavu státu. Zastupujícím prezidentem se tedy stal předseda parlamentu Mečiar. S nástupem do této funkce se pojí i nejvíce probíraná témata deníku SME, dále pak udělené amnestie týkající se osoby okolo únosu Kováče ml. a zmařeného referenda o vstupu do NATO. Následně se v novinách objevují zprávy o zavedení nového volebního zákona, problémy s přijímacími pohovory o vstupu do NATO a EU. Od července se nejvíce probíraným tématem stávají parlamentní volby, celková podoba mediální kampaně a problémy jednotlivých médií s novým volebním zákonem. V září a říjnu zprávy oživuje aféra okolo TV Markíza a pak především celkový výsledek voleb.

5. 3. 1998 se na stránkách deníku objevují zprávy o amnestiích udělených osobám zapletených do únosu Michala Kováče ml. a zmařeného referenda o vstupu do NATO. V jenom z článků situaci hodnotí místopředseda KDĽ Palko situaci okolo amnestií tak, že se jimi Mečiar zcela přiznal k trestní odpovědnosti. 6. 3. deník SME poprvé informoval o falešných svědcích v případě únosu Kováče ml. a mimoto také o tom, že Roberta Remiáše sledovala auta SIS. Nato Ján Čarnogurský vyzval ministra vnitra Krajčího, aby amnestie nepřijal. 11. 3. na Mečiarovy amnestie už reaguje i Evropská unie, která je jejich udělením značně znepokojená, rovněž pak zrušeným referendem z května 1997. Objevuje se též článek vysvětlující, proč USA nemůže

podpořit vstup Slovenské republiky do NATO, důvodem byla politika Slovenské vlády. Nicméně konečné reakce Vladimíra Mečiara a Jána Sloty na vyjádření USA jsou více než neslušné. Vladimír Mečiar Ralfa Johnsona, amerického velvyslance, přirovnal k sovětskému diplomatovi Červonenkovi, který v Československu v roce 1968 prosazoval imperiální zájmy Mosky. Ještě hůř ale hodnotil situaci Ján Slota: „(...) *s takou aroganciou, akú prezentuje takzvaný najdemokratickejší štát na svete, som sa nestretol. (...) ani za sovietskeho nátlaku počas socializmu.*“⁴⁸ Tento den se ještě objevuje zpráva o tom, že USA ostře kritizují vládu Slovenské republiky a EU vyjádřila své znepokojení kvůli zastaveným stíháním v souvislosti s referendem a únosem Kováče ml. HZDS prohlašuje, že znepokojení EU má původ ve slovenské opoziční politice, SNS si myslí, že EU nemá právo se k těmto věcem vyjadřovat, KDH chápe a souhlasí s EU a DU říká, že Mečiar dělá všechno pro to, aby se Slovenská republika do EU nedostala.

Znepokojení nad vývojem Slovenské politické situace vyjádřili jak představitelé některých Evropských států, tak i některá zahraniční média. 10. 3. se například objevuje zpráva, že Václav Havel, prezident České republiky, vyjádřil silné znepokojení nad děním posledních dnů na Slovensku. Jak sám ale říká, věří, že demokratický potenciál krajiny zvítězí. Později se ale zprávy v zahraničních médiích stávají častější. 6. 4. se na stránkách SME objevuje zpráva popisující článek francouzské týdeníku *L'événement du jeudi*, který považuje Vladimíra Mečiara za demokraticky zvoleného diktátora. 2. 5. Jsou pak citována slova Augustína Mariána Húsky, který tvrdí, že západ chce ve skutečnosti držet střední Evropu stále u dna. V tom vidí důvod, proč Slovensko není pozváno ke vstupním pohovorům do EU a NATO. Na rozdíl od České republiky, Polska a Maďarska totiž Mečiarova vláda nehradila zájmy Slovenska a jeho občanů. 20. 6. Vychází článek, kde je vyjádření Hanse von Brocka, komisaře EU, který uvádí, že jestli chce Slovensko do EU musí být podzimní volby demokratické, ale že je jasné, že spravedlivá soutěž to zřejmě nebude.

---

⁴⁸ Slota překonal Mečiarov rekord. *SME*. 11.3.1998, 57, s. 4.

7. 3. se objevuje v novinách novela volebního zákona upravujícího paragrafem 23 veřejné vystupování jednotlivých politiků v médiích. Obsahuje upřesnění kampaní politických stran v médiích. Zakazuje jakoukoli kampaň mimo veřejnoprávní médium, tzn. SRo a STV. Vylučuje tedy soukromá média. Zákon je v rozporu s tiskovým zákonem, který uvádí: „*Tlačový zákon nerobí v oblasti informovania verejnosti žiaden rozdiel medzi súkromnoprávnymi a verejnoprávnymi médiami, ich postavenie je rovnoprávne. Zákon o prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania vymedzuje postavenie prevádzkovateľov zo zákona (STV a SRo) a držiteľov licencie (súkromné médiá) zásadne jednotne, keď v § 4 ustanovuje, že prevádzkovatelia vysielajú programy slobodne a nezávisle, pričom sú povinní poskytovať objektívne a vyvážené informácie nevyhnutné pre slobodné vyjadrenie názorov. (...) Všetky médiá majú rovnaký prístup ku zdrojom bez diskriminácie a rovnako sú oprávnené rozširovať tie sté informácie za rovnaných podmienok.*“⁴⁹ S porušením tohoto zákona měla problém v podstatě všechna soukromá média.

V deníku SME se od března 1998 začaly objevovat i informace týkající se represí Mečiarova režimu vůči novinářům soukromých médií. 17. 3. Vyšel například článek s názvem „*Zdemolovanie auta redaktora Novy E. Kordu je ďalším pokusom o zastrašovanie novinárov*“. V ten samý den se tomuto tématu noviny věnují ještě v jednom článku od autora Petera Tótha s názvem „*Útoky na novinárov sa môžu množiť*“. V článku je popsáno, že velký počet novinářů je sledován SIS a že „*viacerý novinári mali podobné problémy jako Eugen Korda: priame alebo telefonické vyhrážky, zdemolované auto, fyzický útok atd.*“⁵⁰. 2. 5. SME informuje o setkání novinářů v Bratislavě. Akci organizuje Iniciativa na ochranu novinářů (ION), která vznikla v dubnu po útoku na novináře E. Kordu. Cílem shromáždění bylo vyzvat ministra kultury Krajčího, aby nechal vyšetřit všechny útoky na novináře. Nicméně 9. 5. se v SME objevuje článek popisující útok na redaktora deníku Korzár A. Soltézsza, kterého fyzicky napadli na sociálním zařízení v Košické restauraci Caligula. Sám pak situaci vyhodnotil: „*Nemal som žiadne výhražné telefonáty, nikomu nedlhujem peniaze, nikomu som neprebral frajerku. Mám pocit, že útok súvisí s mojou prácou.*“

⁴⁹ Diskriminácia médií a novela volebného zákona. *SME*. 1.7.1998, 149, s. 4.

⁵⁰ Útoky na novinárov sa môžu množiť. *SME*. 17.3.1998, 62, s. 4.

Na otázku SME, či nebol v poslednom čase sledovaný, odpovedal: „Keď spätne uvažujem, pravdepodobne áno. V minulosti som však túto myšlienku zavrhol jako novinársku paranoju.“⁵¹ 15. 5. se v SME obejvuje článok popisujúci zcela jiný druh útoku vůči redaktorovi rádia Twist Karolu Lovašovi. Po Bratislavě se 14. 5. začaly objevovat plakáty osočující Karola Lovaše a jeho kolegu z Nového Času Slava Klikušovského z homosexuality a zneužívání malých chlapců. Oba novináři z nařčení byli v šoku „Nikdy som nemal žiadny homosexuálny vzťah, nikdy som nikoho nez násilnil, nezneužil, ani som nikdy nenakrúcal žiadne pornokazety. Aktivita voči mojej osobe propisujem tomu, že pre mňa už museli odísť traja hovorcovia predsedu vlády. Zverejnil som rozhovor, v ktorom predseda parlamentu I. Gašparovič prirovnal prezidenta M. Kováča k starému chujovi, zverejnil som nedávne vtipy premiéra Mečiara o prezidentovi Havlovi a jeho mrtvej manželke, z čoho bol medzinárodný škandál a predpokladám, že táto diskreditácia súvisí práve s týmito vecami.“⁵²

Od března roku 1998 se rovněž začínají na stránkách deníku objevovat zprávy týkající se zpravodajství STV a jejího zaměření na politiku vládní strany HZDS. Zprávy a jsou cíleny proti opozičním stranám a jejím představitelům, což dokazuje novinový článek z 23. 3., který kritizuje zprávu STV o Jánú Čarnogurském, který údajně chce zastavit přítok vody do Gabčíkova. Jednalo se o pomluvu. 5. 5. se pak objevuje článek „Syndikát novinárov správu Freedom House o slobode médií akceptuje, združenie ju odmieta“. Článek řadí Slovensko mezi země s částečnou svobodou médií. 7. 7. vychází článek popisující stanovisko Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, ve kterém označila vysílání STV za jednobarevné. V článku se zmiňuje rovněž fakt, že poslanci nepodpořili její návrh, aby STV během volební kampaně nevysílala komentáře, součásti hlavního večerního zpravodajství. 14. 8. se na stránkách deníku objevuje zpráva o projektu MEMO'98, který mapoval úroveň zpráv na STV, v TV Markíze, SRO a Rádiu Twist. Zprávy STV označil za

---

⁵¹ Redaktor denníka Korzár A. Soltész sa stal terčom brutálneho fyzického útoku. *SME*. 9.5.1998, 104, s. 1.

⁵² Neznámi páchatelia spustili diskreditačnú kampaň voči redaktorovi Rádia Twist Karolovi Lovašovi. *SME*. 15.5.1998, 109, s. 1.

znepokující, jelikož neposkytují objektivní informace a nemají tak vyvážený pohled na události. Podobně byli porovnávány i noviny Nový Čas, SME, Pravda, Práce a Slovenská republika, odkud jako silně provládní vyšla Slovenská republika. Kritika vysílání STV se na stránkách SME objevila ještě mnohokrát a četnost článků se stupňovala s blížícími se volbami.

Deník SME od 12. srpna začal na své titulní straně odpočítávat dny zbývající do blížících se voleb. Od září se zprávy začínají vůči vládnoucí straně více vyostřovat, důkazem jsou titulky jako: „Slovensko môže voľbami zrušiť oligarchiu“ ze 4. 9., později se objevují informace jako např.: „Čoho sa najviac obávam, je posledných 48 hodín. Máme informácie o tom, že v tomto období niečo bude. Zo zdrojov blízkych vládnemu hnutiu a zpravodajským službám sa nám navyše neustále potvrdzuje, že na posledných 48 hodín sa chystá kampaň takého rozsahu, o akej ani len nesnívame. V rozhovore pro SME to vyhlásil podpredseda SĎĽ R. Fico. (...) Podle Fica pôjde o kampaň v negatívnom zmysle slova proti opozícii a v pozitívnom zmysle bude nasmerovaná na niektorých členov vládneho hnutia.“⁵³ HZDS s vidinou volebního vítězství rovněž vysílá pomluvy vůči opozičním stranám, jako např. dne 9. 9. vychází zpráva, že SDK údajně vyvíjí tlak na voliče v jednotlivých krajích kvůli tomu, že musí jít k volbám. Během volební kampaně HZDS rovněž využívá různých známých osobností k utvoření dobrého obrázku předsedy V. Mečiaru. Jsou jimi např. Claudia Cardinale, Claudia Schiffer, Gérard Depardieu, nebo Paul Belmondo. Jediný, kdo odmítl účast, je podle článku z 22. 9. DJ Bobo. 23. 9. Pak vychází zpráva, že se oficiálně končí volební kampaň a pokračovat v ní bude už jen STV. V předvečer voleb 24. 9. se na bratislavském hlavním náměstí scházejí voliči a je pro ně připraven koncert. 28. 9. pak vychází zpráva, že český prezident Václav Havel poblahopřál Mečiarovi, ale i Dzurindovi, který se bude ucházet o post premiéra. 29. 9. se píše, že Mečiar nereaguje na výsledky voleb, údajně ochořel. 1. 10. nakonec I. Gašparovič přiznává, že nezískali tolik hlasů, aby byl Mečiar v čele vlády, a že éra HZDS tím skončila. Ten samý den se V. Mečiar rozloučil s veřejností slovy písně: „neublížil som, neublížil som, žiadnemu z vás.“

---

⁵³ Dva dni pred voľbami sa chystá kampaň, o akej ani len nesnívame, hovorí R. Fico. *SME*. 7. 9. 1998, 207, s. 1

Podle popisu zpráv tištěných na stránkách deníka SME je zřejmé, že se jedná o médium v opozici jak k veřejnoprávní televizi i rozhlasu, tak i k deníku strany HZDS Slovenská republika. SME zcela jednoznačně informuje o všech kauzách mečiarismu, nebojí se otisknout i články ostře kritizující přímo osobu V. Mečiara a některé jeho spolupracovníky. Co se týče tištěných médií, které jsme měli k dispozici k výzkumu, je SME nejvýrazněji proti tehdejšímu režimu na Slovensku. Toto zaměření jasně vyplývá i z historie deníka, odkud je zřejmé, že důvod jeho založení Karolem Ježíkem bylo stát se objektivním médiem, které bude informovat veřejnost pravdivě o všech kauzách.

6.4 NÁRODNÁ OBRODA

Národní obroda vznikla po druhé světové válce v Košicích, později se přesunula i do Bratislavy jako deník Slovenské národní rady. Vláda ho však v roce 1948 zrušila. Začala znovu vycházet po listopadu 1989 jako vládní deník. První číslo vyšlo 15. května 1990 ve vydavatelství Úřadu vlády Slovenské republiky a vlastnila ji zaměstnanecká společnost Národní obroda. V roce 1992 ji přebrala za majitele společnost Nofra. Chtěla být objektivním, nadstranickým a informačním deníkem pro náročné čtenáře. V první polovině devadesátých let klesl počet výtisků z osmdesáti tisíc na čtyřicet tisíc. V druhé polovině devadesátých let došlo k vícerym vlastnickým a koncepčním změnám. Poslední vlastnická změna na firmu Nofra Východoslovenské železárny Košice se neobešla bez koncepčních a personálních výměn. Podtitulek „Nezávislý denník občanov Slovenska“ nahradil podtitul „Denník o hospodárstve a spoločnosti“. Orientaci na hospodářskou politiku potvrzoval i růžový papír typický pro Financial Times. Koncept se však neujal. V roce 1998 byl deník zadlužen až několik milionů korun a v roce 1999 náklad klesl na dvacet tři výtisků. 31. května 2005 vyšlo její poslední číslo.⁵⁴

Mezi známé redaktory patří například Martin Kasarda, Ivan Bukovčan nebo Ján Čomaj, který později přešel do deníku Slovenská republika.

---

⁵⁴ Národní obroda by dnes mala osemnásť rokov. *Medialne.sk* [online]. 15. 5. 2008, 17, [cit. 2011-08-30]. Dostupný z WWW: <<http://medialne.etrend.sk/tlac-spravy/narodna-obroda-by-dnes-mala-osemnast-rokov.html>>.

6.5 PODOBA NOVINOVÝCH ZPRÁV NÁRODNÉ OBRODY

Novinové zprávy Národní obrody se odlišují od podoby zpráv v deníku SME, ale i od podoby zpráv Slovenské republiky. Zaměření novin je spíše ekonomické, proto se zde můžeme stekat s informacemi týkajícími se některých podniků, nezaměstnanosti nebo stavu na burze. Co se týče mečiarismu nejčastěji si články všímají voleb, nového volebního zákona, elektrárny v Mochovcích a kritiky vysílání STV. Snaží se informovat o jednotlivých politických subjektech, i když rozhovory vycházejí jen s členy HZDS. Rovněž rozvržení zpráv je jiné. Zprávy z domova jsou řazeny na prvních stranách, následují pak informace ze zahraničí, dále ekonomická část novin, která je nejobsáhlejší.

Na stránkách Národní obrody, podobně jako deníka SME se rovněž objevily zprávy o útocích na novináře. 2. 5. tak vychází článek s titulkem: „*Protest proti útokom na žurnalistov*“, který popisuje iniciativu slovenských novinářů svobodně vykonávat své řemeslo. „*Podpredsedníčka Slovenského syndikátu novinárov (SSN) Klára Grossmanová pripomenula, že SSN zaevidoval v posledných dvoch rokoch štyri útoky. Podľa jej slov sa výhražné listy stali súčasťou novinárského povolania. (...) Miting, ktorý moderovala redaktorka Rádia Twist Anna Sámelová, sa uskutočnil pri príležitosti Svetového dňa slobody tlače. Aj prostredníctvom podpisovej akcie žurnalisti a občania požiadali rezort vnútra a jeho šéfa Gustáva Krajčího, aby sa zasadil za dôsledné vyšetrenie viacerých útokov na novinárov. A. Sámelová informovala, že petíciu zatiaľ podpísalo via ako 500 ľudí.*“⁵⁵ 15. 5. Národná obroda informuje, že redaktor Karol Lovaš z rádia Twist podal trestní oznámení kvôli letákum rozmístěným po Bratislavě, které jeho a Slava Klikušovského nařkly z homosexuality a z údajného natáčení pornokazet s malými chlapci. „*K. Lovaš pre Národnú obrodu potvrdil, že spolu so S. Klikušovským a ďalšou novinárkou majú prenajatý byt, obsah letáka však označil za absurdný. Predpokladá, že diskreditácia jeho osoby súvisí s nedávnym zverejnením rozhovoru s vtedajším hovorcom premiéra Jozefom Krošlákom, týkajúceho sa poradkyne Blaženy Martinkovej. Podľa vyjadrenia*

---

⁵⁵ Protest proti útokom na žurnalistov. *Národná obroda*. 2. 5. 1998, 101, s. 1.

*K. Lovaša pred niekoľkými dňami mu mal agent SIS prostredníctvom S. Klikušovského odkázať, že ak neodíde z Rádia Twist, spustí sa proti nemu diskreditačná kampaň.*⁵⁶ Pries mýtink novinárov 7. 5. v Bratislave se útoky na novináre neskončili, proto 2. 6. vychází článek informující o tom, že novináři z deníku SME, Pravdy, Nového Času, Práce, rozhlasu RFE, Twistu a televize Markíza a Slovenského syndikátu novinářů se chtějí setkat s ministrem vnitra Gustavem Krajčím a zažádat ho o vyšetření všech útoků. 4. 7. noviny informují o vzniku Asociace na ochranu novinářské etiky, což hodnotí pozitivně i V. Mečiar a zároveň přiznává, že v mediální oblasti se ze strany vlády nezvládly všechny procesy. „Uznať, že v mediálnej oblasti sme zo strany vlády nezvládli všetky procesy, treba. Ale tie procesy neboli zvládnuté nielen preto, že nemala chuť vláda, ale aj preto, že rok 1994 v porovnaní s rokom 1998 sú úplne rozdielne,“ uviedol V. Mečiar a pripomenul, že medzičasom vznikli súkromné elektronické médiá a profilovali sa denníky.⁵⁷

V Národnej obrode si začínajú všimnúť ríjnových voleb podstatne dříve než ve SME nebo Slovenské republice. Už 12. 1. se objevuje článek, kde je uvedeno, že začal předčasně volební boj. 23. 1. V. Palko zveřejňuje na stránkách deníku katastrofické alternativy voleb, které by mohly vzniknout přijetím nového volebního zákona. „(...) podľa podpredsedu KDĽ Vladimira Palka prestáva platiť po jeho novelizácii, ak nedosiahnutie 5 % pri koalícnej strane by malo za následok prepadnutie len hlasov tejto strany, prepadlo by vo voľbách 32 % hlasov, pričom by sa do parlamentu dostali iba HZDS, SNS, SDK a SDL. Do úvahy tak prichádza zostavenie vlády z SDK a SDL (78 mandátov), alebo z HZDS a SDL (84 mandátov). Ak by platilo, že v dôsledku nedosiahnutia hranice 5 % jednou stranou by sa anulovali výsledky celej koalície, prepadlo by 55 % hlasov.“⁵⁸ V tu dobu se ještě jednalo o pracovní návrh volebního zákona, který byl ale nakonec přijat. Od května 1998 se na stránkách novin začínají pravidelně objevovat preference jednotlivých stran, koncem května vede HZDS před SDK a SOP. Začátkem září již podle

---

⁵⁶ Redaktor rádia Twist podal trestné oznámenie. *Národná obroda*. 15.5.1998, 113, s. 1.

⁵⁷ V. Mečiar: V mediálnej oblasti sme zo strany vlády nezvládli všetky procesy. *Národná obroda*. 4. 7. 1998, 152, s. 2.

⁵⁸ Katastrofické alternativy volieb podľa KDĽ. *Národná obroda*. 23. 1. 1998, 16, s. 2.

volebních preferencí vede SDK s 24, 11 %, za ním se těsně umístilo HZDS 21, 81 %, pak SOP 18, 91 %, SDE 14, 65 %, SMK 9, 11 % a SNS 8, 09 %. 28. 9. 1998, dva dni po oficiálním konci voleb, se objevuje zpráva, že podle H. Degnové, předsedkyně OBSE, není zcela jasné, jestli byly volby demokratické a spravedlivé. Média se totiž zcela jasně postavila na stranu některé z kandidujících stran, jako příklad je uvedena STV na straně HZDS a TV Markíza na straně opozičního SDK. Zrovna tak Mezinárodní republikánský institut (IRI) pokládal předvolební vysílání za nevyvážené. 29. 9. se objevuje zpráva stejná jako v deníku SME, že je V. Mečiar nemocný, proto se těsně po volbách neobjevuje na veřejnosti. Vystoupí až 1. 10. v STV, kde prohlásí, že nebude ministr ani poslanec, zhodnotí čtyři roky jeho vlády a zapěje rozlučkovou píseň.

Z výčtu příkladů je zřejmé nakolik se liší zpravodajství Národné obrody od deníku SME. Národná obroda podává v podstatě stejné informace, ovšem v umírněnější podobě. O jednotlivých aférách sice informuje, ale ne tolik podrobně. Zajímají ji spíše ekonomické a právní důsledky jednotlivých kauz.

6.6 SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Deník Slovenská republika založila skupina novinářů pod vedením Milana Blaha, která nabídla řediteli Tiskové agentury SR Dušanu Kleimanovi vydávat zpravodajský deník, který by měl objektivně informovat o dění na Slovensku, protože: „*Od vzniku samostatného Slovenska sa jeho projektanti stretávali s neochotou médií objektivne občanov informovať o ich úsilí budovať štátnosť. Ťažkosti Mečiarovej vlády zľahčovali, alebo o nich vôbec neinformovali. Do sveta naďalej posielali o jeho vláda nehorázne dezinformácie.*“⁵⁹ Funkce šéfredaktora se ujal Ján Smolec 1. 6. 1993. Republika se zajímala především o národně orientované otázky a otázky slovenské státnosti. S nástupem Smolce se podstatně rozšířil prostor na komentáře a poznámky. Obsahovala i rubriku Moje slovo o Slovensku redigovanou Romanem Kaliským. V dubnu 1994 po odvolání Mečiara z vlády se velmi snížila její prodejnost. Během Moravčíkovy vlády se vyměnil v Tiskové agentuře SR ředitel a nový odmítl

---

⁵⁹ SMOLEC, Nezazubadlený reportér, Vydavateľstvo spolku slovenských spisovateľov, Bratislava, 2006: 140

Republiku vydávat. Poté deník koupilo vydavatelství SALUS a s novým vydavatelem se změnil i název novin na Slovenskou Republiku. Noviny měly zanedlouho finanční problémy. Nejprve se proto prodali majiteli tiskárny. Ve chvíli ale, kdy Mečiar ztratil moc, prodal je podnikateli Majskému, který je prodal dál předsedovi Světového kongresu Slováků Danihelsovi. Ten přestal noviny v roce 1999 vydávat úplně, protože shledal, že tento deník na Slovensku už nemá budoucnost.

6.7 PODOBA NOVINOVÝCH ZPRÁV VE SLOVENSKÉ REPUBLICE

Slovenská republika, jak již bylo řečeno v předchozím oddílu, byla silně nacionalisticky a státoprávně zaměřená. Jednalo se v podstatě o deník vládní strany HZDS, kde se objevovaly nejčastěji informace o politice Vladimíra Mečiara a jeho kabinetu. Zprávy v ní obsažené se v největší možné míře zaměřovaly na informace z domova, týkající se jednotlivých podniků. Shledáme se např. s informacemi o tunelování železnic a jiných podniků, popisy oslav svátku žen, skoro celá jedna strana byla věnována posisu televizních pořadů. Všimla si ale i slovenských tradic a svátků. Po sněmech HZDS v různých městech vycházelo pravidelně číslo s názvem „*Slovensko do toho!*“, které popisovalo dění na sjezdu, ale i národní otázky týkající se například problémů s romskou populací. Součástí tohoto vydání byla i část s názvem „*Národnostné noviny*“, které vycházeli ve slovenštině, maďarštině, ruštině a němčině.

Jak bylo řečeno, nacionalistické smýšlení novin Slovenská republika bylo i jejím hlavním záměrem, např. článek z 21. 7. 1998 s názvem „*Národná hrdosť nie je nacionalizmem*“, ve kterém je velmi dopodrobna popsáno vystoupení Vladimíra Mečiara v parlamentu. Dochází i ke srovnání s Chorvatskem: „*slovenská legislativa v tomto smere je oproti Chorvátsku trochu vpredu, čo však neznamená, že sme via alebo menej pripravení na vstup do EÚ.*“⁶⁰

Další velmi častou kategorií je téma premiéra Vladimíra Mečiara, kde jsou popsány zprávy o jeho návštěvách v různých podnicích a krajích Slovenska. Popisují ale i setkání se školáky, nebo různými slavnými osobnostmi. 1. 8. tak například

---

⁶⁰ Národná hrdosť nie je nacionalizmem. *Slovenská republika*. 21. 7. 1998, 166, s. 2.

vychází článek: „*V. Mečiar je pre ňu najvzácnejším človekom*“, který popisuje návštěvu Mečiara u Rozálie Vengovej, která oslavila své 104 narozeniny. „*Vzácnosť chvíle podčiarkla prítomnosť predsedu vlády SR Vladimíra Mečiara. Ani skutočnosť, že ho pracovné povinnosti zdržali, neubrali oslávenkyňu na dobrej nálade.*“⁶¹

Slovenská republika se rovněž velmi často zajímala o kritiku ostatních, tzv. opozičních médií a obhajování těch veřejnoprávních. 14. 3. proto vychází článek o tom, že STV se brání osočení strany KDĽ, která televizi nařkla, že nesprávně informuje. 8. 4. zmiňuje relaci Kroky na TV Markíza, kde kandidátka na prezidentku B. Schmögnerová kritizovala Sergeje Kozlíka způsobem, který má daleko od bonmótu a ze kterého zcela jasně vyplývá demagogický kontext. „*Kandidatúra na post prezidentky akoby jej dodala odvalu a po nevydarenom pokuse vyzvať na diskuziu premiéra V. Mečiara, pustila sa do podpredsedu S. Kozlíka spôsobom, ktorý má daleko od bonmótu. Jej demagogicky z kontextu fragmenlárne vytrhnuté tvrdenia boli opäť len populistickými vyhláseniami, ktoré je škoda komentovať. Za všetky nezmysly stačí spomenúť len jeden. Podľa ekonomickej odborníčky mala dať vláda prednosť výstavbe bytov pred rozvojom diaľničnej siete, čo by údajne zamestnalo via ľudí. O tom síce niet sporu, potom by však iste kritizovala, prečo sa prioritne nestavajú moderné európske komunikáty.*“⁶² 15. 4. se objevuje kritika RFE, kde se hovoří o tom, že její vysílání je čistě ideologicky zabarvené v neprospěch HZDS. 4. 5. vychází článek popisující výzvy proti STV a SRo, které jsou podle redaktorů Slovenské republiky nezákonné. O tři dny později, tj. 7. 5. za pomoci novin protestuje NR SR proti nařčení, že je Slovensko zemí jen s částečnou svobodou tisku. Zprávu vydala agentura Freedom House. „*Tento posudok vyvoláva pochybnosti, či FH precuje s reálnymi faktmi, vypovedajúcimi o masmediálnej situácii na Slovensku a či sa zoznámila s reálnou masmediálnou skutočnosťou Slovenskej republiky. Z charakteru zprávy totiž vyplýva, že za základ svojho hodnotenia použila nepotvrzené špekulácie, invetivy a ničím neodôvodnené subjektívne pocity niektorých novinárov.*“⁶³ Další

---

⁶¹ V. Mečiar je pre ňu najvzácnejším človekom. *Slovenská republika*. 1. 8. 1998, 176, s. 1.

⁶² Otazníky nad televíznymi Krokmi. *Slovenská republika*. 8. 4. 1998, 14/IV, s. 3.

⁶³ Nepotvrzené špekulácie a invetivy. *Slovenská republika*. 7. 5. 1998, 101, s. 3.

články týkající se médií ostře kritizují např. radio Twist, televizi Markíza, noviny SME a Práce, ale i Syndikát novinářů.

Zhruba od poloviny dubna se na stránkách novin objevují informace o nádházejících parlamentních volbách. Kritizuje se strach EU z toho, že by nemusely volby proběhnout demokraticky. V dalších člancích se redaktoři posměšně zmiňují o Mikuláši Dzurindovi a straně SDK, kterou údajně pojí jen slabé pouto, a to nenávisť k Mečiarovi. 2. 7. se objevuje informace o nepochopení, z jakého důvodu se opozici nelíbila změna volebního zákona. Vycházejí i další posměšně myšlené články proti protikandidátům vládní strany. 3. 7. vychází článek s názvem „Dzurindovo „fintovanie“, kde se píše: „Pri sledovaní Markízy a jej relácie Na telo v stredu večer mnohí ľudia nevyhádzali z údivu. Líder SDK Mikuláš Dzurinda sa tak veľmi krútil, že triezvo rozmýšľajúci človek z toho musel mať v hlave kolotoč. Ohúrenej redaktorky prezradil, čo určite dosedy nevedela, že totiž „v politike niekedy treba voliť také prostriedky, ktoré sú fintovaním.“⁶⁴ 26. 8., se stejně jako v SME, objevuje článek oznamující začátek volební kampaně a HZDS představuje svůj reálný program proti populismu. 3. 9. opět vychází článek kritizující přístup opozičních médií, popisující volby jako první mediální. Kvůli tomu se objevují novinářští odstřelovači, kteří přicházejí s jednou bombou za druhou: „SME bombuje poriad, teraz vybuchla i Markíza.“⁶⁵ 22. 9. vychází celá stránka s předvolebními myšlenkami Vladimíra Mečiara. 1. 10. je na titulní straně fotka V. Mečiara se slzami v očích, s titulkem: „S pánom bohom, idem od vás, neublížil som žiadnemu z vás.“⁶⁶

Podoba zpravodajství novin Slovenská republika se jeví dosti jednostranně. Zprávy se jednoznačně zaměřují na HZDS a jeho lídra Vladimíra Mečiara. Kritizují ostatní politické strany a média. Tím se stávají přitažlivé jen pro voliče HZDS a obdivovatele V. Mečiara. Je zcela pochopitelné, proč v roce 1999, po skončení jeho vlády noviny zkrachují v důsledku mála čtenářů. Slovenská republika byly tedy noviny na jedno období, které skončilo a ony s ním.

---

⁶⁴ Dzurindovo „fintovanie. *Slovenská republika*. 3. 7. 1998, 151, s. 3.

⁶⁵ Novinárski ostrel'ovači vo volebných zákopoch. *Slovenská republika*. 3. 9. 1998, 203, s. 3.

⁶⁶ S pánom bohom, idem od vás, neublížil som žiadnemu z vás.. *Slovenská republika*. 1. 10. 1998, 232, s. 1.

7 ZÁVĚR

Z výzkumu vyplývá, že soukromá média za mečiarismu na Slovensku, na která jsme se zaměřili, neměla jednoduchou úlohu v informování veřejnosti, jelikož na ně byl vyvíjen politický tlak ze strany vlády.

Státní televize a rozhlas v podstatě zcela podlehly Mečiarově vládě, jelikož do nejvyšších funkcí byli dosazeni lidé poplatní režimu. Vysílání STV proto v mnoha ohledech připomíná archivní zpravodajství, které je známo z doby komunismu. Bylo zaměřeno jen na jeden politický subjekt, v rámci kterého se pohybovaly i veškeré dostupné informace. Zprávy o opozičních stranách a médiích se na obrazovce objevovaly jen v negativních souvislostech, většinou šlo o pomluvení některého z opozičních politiků, nebo o žaloby vůči některé vyřčené informaci. STV v podstatě ani nedávala prostor k vyjádření se opozici. V řadě případů se tak mohla pronést své stanovisko vláda, nebo někdo z vládní strany, ne však ten, koho se kauza přímo týkala. Zprávy se tak jednoduše staly zaujaté a jednostranné, hající jen danou vládní politiku.

Z rozhlasových opozičních stanic se prosadila RFE a radio Twist. Obě stanice čelily tlaku státního rozhlasu. Twist, k jehož archivu jsme bohužel neměly přístup, se podle jednotlivých informací v tisku, stal dobrým informátorem o politice Vladimíra Mečiara a jeho strany. Na jeho vlnách se vysílaly i humorně laděné politickosatirické pořady. RFE mělo v podstatě podobnou úlohu. Jeho vysílání obsahovalo různé komentáře a zcela odlišné popisy situací, než jak byly podávány v SRO.

V tisku se nejvýrazněji vyčlenil deník SME, který se stal jakýmsi symbolem útlaku jednotlivých médií na Slovensku. Prošel řadou kauz, od zavření tiskárny ze dne na den, tak i spoustou žalob kvůli svým článkům, které ale ve většině případů ustál. Další ze zkoumaných periodik Národná obroda ve své podstatě informovala o ekonomických otázkách a záležitostech trhu. Vládní politiku zmiňovala zřídka. Objevovaly se v ní sice i články obsahující vydírání jednotlivých opozičních novinářů, nicméně se nestavěla na ničí stranu. Noviny Slovenská republika byly jednoznačně poplatné režimu. Obhajovaly vládní politiku a Mečiara, kritizovaly opozici a opoziční novináře.

V roce 1998, se silícím tlakem veřejnosti, byla přijata kontroverzní novela zákona, která zcela vyloučila z kampaně soukromá elektronická média, což nejvíce znevýhodňovalo opozici, jež se do veřejnoprávních díky Mečiarovi nedostala. Jednalo se především o Slovenskou televizi, kde byla například vysílána série pořadů, která skandalizovala některé opoziční politiky. Vláda tak na obrazovce získala enormní prostor. Monitoring organizace MEMO'98 zjistil, že HZDS byla na obrazovce v 62,2 % případů, zatímco opozice jen v 15,2 % případech. Většina zpráv týkajících se vlády byla pozitivní, či neutrální, nikdy ne však negativní, opozici naopak televize vykreslovala neutrálně nebo negativně.⁶⁷

Tato „cenzura“ před volbami sice Mečiarovi dopomohla k vítězství, nicméně nepomohla mu sestavit vládu, díky čemuž se do čela kabinetu dostal premiér Dzurinda.

---

⁶⁷ KOPEČEK, 2006: 188

PŘÍLOHY:

1. List prezidenta Kováče ohledně situace v STV:

Vážení členovia Rady STV! Ako sa ukazuje, v slovenskom politickom živote sa stále viac angažuje inštitúcia, ktorá nemá slúžiť iba vybranej skupine politických subjektov a svojvoľne manipulovať s názormi občanov.

Mám na mysli Slovenskú televíziu, ktorá je podľa zákona inštitúciou verejnoprávnu, a nie stranickou ani vládnu. Vzťah tejto inštitúcie k všetkým ústavným činiteľom, k všetkým politickým stranám a občianskym zoskupeniam, ale aj k všetkým občanom musí byť rovnocenný, rovnoprávny a vyvážený. Konanie kompetentných činiteľov STV musí byť v súlade so zákonom, ale aj, pokiaľ chceme byť demokratickou krajinou, a my ňou chceme byť, s postavením a konaním verejnoprávnych inštitúcií vo vyspelých európskych krajinách. Z tohto hľadiska zákon práve Vám ukladá vážnu povinnosť byť jednou zo záruk demokratického a verejnoprávneho charakteru STV. V tomto zmysle, a v dobrej viere vo Vaše čestné úsilie takýmto orgánom byť, stretol som sa v pondelok s predsedom a jednou členkou Rady. Bolo to korektné stretnutie, a tak som dúfal, že predznamená pozitívnu zmenu v objektivite najmä spravodajského vysielania STV. Uplynul síce len krátky čas od tohto stretnutia, ale znovu musím konštatovať, že postoj vedenia STV sa nezmenil ani v najmenšom. A preto cítim povinnosť obrátiť sa opäť na Vás a veľmi vážne Vám pripomenúť Vašu zodpovednosť za to, že verejnoprávna televízia bude dôsledne plniť svoju zákonom danú povinnosť objektívne informovať, šíriť názory širokého spektra a uplatňovať jedno zo základných ľudských práv, právo na slobodu informácií a názorov ako nevyhnutného predpokladu demokracie na Slovensku. Ak totiž máte pocit, že ste v reťazi medzi vládou, parlamentnou väčšinou a vedením STV bezmocným alebo málo vplyvným článkom, musíte urobiť všetko, čo si od Vás mravný imperatív vyspelého občana žiada, aby ste mohli plniť úlohy, ktoré Vám zákon ukladá. Prínajmenšom nesmiete kryť alebo dovoliť, aby sa Vami krylo hanebné, nedôstojné, Slovensku a jeho budúcnosti škodiace konanie bezohľadných kariéristov. Je neprípustné, aby sa vedenie STV pokúšalo cenzurovať prezidenta republiky, alebo vopred mu klásť nejaké podmienky. Pripomínam, že proti takejto cenzúre už pred piatimi rokmi protestoval vtedajší i terajší predseda vlády Vladimír Mečiar. Je neprípustné, aby vedenie STV zneužívalo televíznu obrazovku na to, aby podmieňovalo prezidentovo vystúpenie akýmisi svojskými požiadavkami, aby svojvoľne a bez možnosti oponentúry už nie po prvý raz hodnotilo prezidentovu činnosť a aby nepriamo naznačovalo, že súčasťou prezidentových verejných vystúpení sú invektívy. A aby neprimerane a nechutne komentovalo prezidentov text, hoci sa prezident v snahe neumocňovať súčasné vnútropolitické napätie usiloval vyhnúť všetkému, čo by si niekto mohol vykladať ako politické invektívy. Je totiž bezpríkladným cynizmom označiť za invektívu v prezidentovom príhovore o osobnosti Milana Rastislava Štefánika, ak vo veľmi distingvovanej jednej jedinej vete vysvetlí, prečo

nebude priamo hovoriť na Bradle, ale len v televízii a v rozhlase - keď samotná STV v uplynulých týždňoch úplne nepatrične v hlavnej spravodajskej relácii odvysielala rad skutočných a jednoznačných invectív a neoverených informácií, ktoré mali poškodiť a aj poškodili prezidenta, i všetkých demokraticky zmýšľajúcich občanov, i meno a postavenie Slovenskej republiky vo vedomí zahraničia. Keďže STV podľa slov svojho tlačového tajomníka skúma vážne pracovnoprávne prípady hlásateľky a vedúceho vysielacej zmeny STV, ktorí odmietli nadiktovaný, bezprecedentne formulovaný text prečítať, pripomínam, že podľa paragrafu 14 Zákona o Slovenskej televízii táto inštitúcia chráni a rešpektuje nezávislosť všetkých programových spolupracovníkov, ako aj slobodu výkonu povolania všetkých televíznych tvorcov pri plnení zverených úloh. Takisto pripomínam, že podľa uverejnených svedectiev napríklad v denníku Slovenská REPUBLIKA textový komentár mali A. Straková a M. Hrdlička realizovať na priamy príkaz ústredného riaditeľa STV Jozefa Darmu. Je veľmi neobvyklé, že zaradiť text do vysielania nenavrhol alebo nenariadil šéfredaktor, priamo pred zákonom zodpovedný za obsah vysielania, ale sám štatutárny orgán inštitúcie, čo len podčiarkuje, že šlo o mocenský zásah do nezávislého vysielania, ktorý odkrýva, ako niekomu záležalo na tom, aby sa opäť v očiach verejnosti znevážil prezident. Dňa 8. mája STV odmietla odvysielat' prezidentovu úvahu k 51. výročiu skončenia 2. svetovej vojny, a teda k víťazstvu Spojencov nad fašizmom. Je to nebývalý politický krok, ktorý sa môže chápať aj ako zneuctenie pamiatky miliónov obetí a ako spochybnenie významu protifašistickej koalície a jej víťazstva. Hoci, pripúšťam, iniciátori tohto rozhodnutia nemysleli na nič iné, ako na svoju malichernú predpojatosť voči prezidentovi a na to, ako sa zavďačiť moci, ktorá im umožnila rýchlu kariéru, bez ohľadu na akékoľvek politické okolnosti a dôsledky pre Slovensko. Keby išlo o jednotlivé a izolované postupy vedenia STV, nevšiml by som si ich. Ale, žiaľ, ide o celú a dlhodobú sériu znevažovania a provokatívneho nezaujmu o činnosť hlavy štátu. Je správne, že STV prináša rozsiahle reportáže z ciest predsedu NR SR a premiéra, dokonca aj podpredsedov vlády, v ktorých sa poskytujú široké informácie o ich významných aktivitách v záujme Slovenska. Ale je prinajmenšom úbohé, neobjektívne a nežurnalistické, ak STV okato ignoruje cesty prezidentove, či už do Košíc alebo do Číny, či do Nových Zámkov alebo do New Yorku na Valné zhromaždenie OSN. Kompetentní vedúci činitelia STV nemajú ani najmenší dôvod predpokladať, že sú to cesty, ktoré by neboli rovnako významné a prospešné pre Slovensko, ako cesty iných ústavných činiteľov - len preto, že ich orgán ktorejkoľvek politickej strany označí za výlety. Viem, že Rada monitoruje relevantnú časť vysielania STV. Ale žiadne čísla - hoci aj tie by boli veľavravné - nemôžu nahradiť obsahové zhodnotenie spravodajstva a publicistiky STV. Nikdy nie je šťastné, keď činnosť masmédií alebo novinárov analyzuje politik. Vždy je nebezpečenstvo subjektivismu a skriveného pohľadu hodnotiteľovho. Ale súčasné deformácie v činnosti STV sa už dostávajú do štádia vážneho ohrozenia demokracie na Slovensku, ak za jej dôležitú súčasť považujeme práve pluralitu informácií a názorov v najvplyvnejšom masmédiu, navyše ešte verejnoprávnom. Raz, skôr či neskôr, sa budú musieť zodpovedať za svoju demontáž a deštrukciu všeobčianskej STV jej riaditeľ Jozef Darmo a jeho spolupracovníci, ako napríklad Jozef Kuchár. Práve Vy, rada STV, máte nezastupiteľné miesto, aby ste oveľa aktívnejšie posudzovali konanie kompetentných činiteľov STV. Keby ste ho dostatočne razantne

a nekompromisne posudzovali Vy a keby ste aj prijímali patričné rozhodnutia, nemusel by ho komentovať nik iný, a už vôbec nie žiaden verejný činiteľ. Zastupujete celú slovenskú verejnosť. Verím, že urobíte všetko pre to, aby ste podľa toho aj konali.

2. Zákon o STV

254

Z Á K O N

Slovenskej národnej rady

z 24. mája 1991

o Slovenskej televízii

Slovenská národná rada sa uzniesla na tomto zákone:

P R V Á Č A S Ť

ZRIADENIE, POSTAVENIE A ÚLOHY

SLOVENSKEJ TELEVÍZIE

§ 1

(1) Zriaďuje sa Slovenská televízia so sídlom v Bratislave.

(2) V rámci Slovenskej televízie pôsobí štúdio Bratislava, štúdio Banská Bystrica a štúdio Košice.

§ 2

(1) Slovenská televízia je národná, nezávislá, verejnoprávna, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia.

(2) Slovenská televízia je právnická osoba.

(3) Slovenská televízia je obdobne ako príspevková organizácia priamo zapojená finančnými vzťahmi na štátny rozpočet Slovenskej republiky, v ktorom má samostatnú rozpočtovú kapitolu.

(4) Slovenská televízia sa zapisuje do podnikového registra.

§ 3

(1) Poslaním Slovenskej televízie je slúžiť verejnosti tvorbou a šírením programov založených na zásadách demokracie, humanizmu, etiky, pravdivosti, nezávislosti, profesionality a zákonnosti.

(2) Spravodajské a publicistické programy Slovenskej televízie zabezpečujú včasné a objektívne informovanie verejnosti; umelecké, vzdelávacie a zábavné programy slúžia na pozdvihnutie a šírenie národnej kultúry, vzdelanosti a na rozvoj duchovnej a mravnej úrovne spoločnosti.

(3) Slovenská televízia zabezpečuje prostredníctvom televízneho vysielania v materinskej reči aj uplatňovanie záujmov národností a etnických skupín žijúcich v Slovenskej republike.

§ 4

(1) Slovenská televízia okrem tvorby a šírenia vlastných programov plní úlohy aj preberaním a šírením programov vyrobených inými právnickými alebo fyzickými osobami.

(2) Slovenská televízia je povinná dať k dispozícii potrebný vysielací čas štátnym orgánom pre výzvy v krízových situáciách a pre iné dôležité oznámenia určené verejnosti.

§ 5

Slovenská televízia je povinná uchovávať a archivovať

programové, významné dokumentačné a iné fondy ako národné kultúrne hodnoty. Zásady archivovania televíznych národných kultúrnych hodnôt schvaľuje rada Slovenskej televízie (§ 7) na návrh ústredného riaditeľa Slovenskej televízie (§ 11) v súlade s príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.¹⁾

§ 6

Slovenská televízia plní najmä tieto úlohy:

- a) zriaďuje televízne štúdiá, programové výrobné a výskumno-vývojové útvary; utvára sieť vlastných spravodajcov v tuzemsku i v zahraničí,
- b) utvára vlastné a po dohode s inými televíznymi organizáciami spoločné vysielacie okruhy a primerane sa podieľa na ich programovej skladbe,
- c) spolupracuje so štátnymi, politickými, spoločenskými, cirkevnými, vedeckovýskumnými, hospodárskymi, kultúrными, umeleckými, vzdelávacími a telovýchovnými ustanovizňami a občianskymi združeniami,
- d) uskutočňuje prenosy z verejných štátno-politických a spoločenských udalostí, kultúrnych, umeleckých, náboženských, telovýchovných vystúpení a podujatí,
- e) uskutočňuje prieskum programového trhu, predovšetkým z hľadiska názorov divákov na kvalitu televízneho programu,
- f) zúčastňuje sa v odbore svojej pôsobnosti na činnosti medzinárodných organizácií a uzatvára dohody so zahraničnými inštitúciami,
- g) získava, utvára, vysielá, spracúva a rozmnožuje zvukové, obrazové a zvukovoobrazové záznamy na pamäťové médiá a vykonáva obchodnú činnosť v tejto oblasti,
- h) usporadúva verejné predstavenia a produkcie, zriaďuje umelecké súbory pre televíznu programovú tvorbu,
- i) utvára a využíva komplexné banky údajov pre svoju činnosť a pre zabezpečenie pohotového informačného servisu v napojení na tuzemské i zahraničné informačné siete,
- j) prispieva televíznym vysielaním k rozvoju národnej

1) Zákon SNR č. 149/1975 Zb. o archívniectve.

Strana 1134 Zbierka zákonov č. 254/1991 Čiastka 49
kultúry a kultúr národností žijúcich v Slovenskej republike, ako aj k sprostredkúvaniu kultúrnych hodnôt iných národov.

D R U H Á Č A S Ť

RIADENIE SLOVENSKEJ TELEVÍZIE

§ 7

Rada Slovenskej televízie

Rada Slovenskej televízie (ďalej len „rada“) je orgánom Slovenskej televízie, ktorý zabezpečuje jej programovú objektivnosť a nezávislosť.

§ 8

(1) Členov rady vymenúva a odvoláva

- a) po jednom členovi za každú politickú stranu a politické hnutie zastúpené v Slovenskej národnej rade
- Predsedníctvo Slovenskej národnej rady,

- b) troch členov vláda Slovenskej republiky,
  - c) troch členov konzultačný zbor (§ 12),
  - d) štyroch členov ústredný riaditeľ Slovenskej televízie (ďalej len „ústredný riaditeľ“).
- (2) Funkčné obdobie rady je štvorročné.
- (3) Funkčné obdobie rady sa začína prvým riadnym zasadnutím rady v úplnom zložení. Prvé riadne zasadnutie rady zvolá ústredný riaditeľ. Na tomto zasadnutí si rada zvolí svojho predsedu.

§ 9

- (1) Člen rady je pri výkone svojej funkcie viazaný rozhodnutiami rady.
- (2) Funkcia člena rady je čestnou funkciou; člen má nárok na náhradu cestovných²) a iných výdavkov³) súvisiacich s jeho činnosťou v rade.
- (3) Členom rady nemôže byť ten, kto je v pracovnom alebo v inom obdobnom pomere k inej televíznej organizácii alebo audiovizuálnej organizácii alebo spoločnosti alebo podniká v tejto oblasti; rovnako nemôže byť členom rady ten, kto pracuje v oblasti reklamy.
- (4) Členstvo v rade je nezlučiteľné s členstvom v predsedníctve zákonodarného zboru alebo funkciou ministra a vedúceho iného ústredného orgánu štátnej správy alebo ich námestníkov.

§ 10

Do pôsobnosti rady patrí

- a) schvaľovať dlhodobé plány a koncepcie, návrhy investičných programov a ich realizáciu, vrátane typovej vysielacej štruktúry,
- b) schváliť štatút Slovenskej televízie a štatút programových pracovníkov Slovenskej televízie,
- c) rozhodovať o poskytnutí vysielacieho času politickým stranám, hnutiam a občianskym združeniam, ako aj o obmedzeniach pre vysielanie obchodnej reklamy,
- d) schváliť programový kódex Slovenskej televízie, v ktorom sú formulované všeobecné zásady pre tvorbu, skladbu a koordináciu programov Slovenskej televízie,
- e) prerokúvať návrh rozpočtu Slovenskej televízie.

§ 11

Ústredný riaditeľ

- (1) Ústredného riaditeľa vymenúva a odvoláva na návrh rady Predsedníctvo Slovenskej národnej rady.
- (2) Ústredný riaditeľ je štatutárnym orgánom Slovenskej televízie; zastupuje Slovenskú televíziu navonok, riadi organizáciu práce a plní úlohy vedúceho organizácie podľa pracovnoprávných predpisov.
- (3) Ústredný riaditeľ sa zúčastňuje na všetkých zasadnutiach rady.

§ 12

Konzultačný zbor

- (1) Na ochranu záujmov televíznych divákov sa zriaďuje poradný orgán rady – konzultačný zbor, ktorý sa skladá z delegovaných zástupcov politických strán a politických hnutí, ktoré nemajú zastúpenie v Slovenskej národnej

rade, zástupcov cirkví a náboženských spoločností, odborov a občianskych združení.

(2) Členstvo v konzultačnom zbore vzniká zaevidovaním každého delegovaného zástupcu radou. Konzultačný zbor vyjadruje svoje odporúčania najmä k otázkam prípravy programov a rozvoja televízie. Členovia konzultačného zboru volia zo svojho stredu predsedu.

(3) Rada vypracuje štatút a rokovací poriadok konzultačného zboru.

T R E T I A Č A S Ť **SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ** **A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA**

§ 13

Usporiadatelia verejných zhromaždení, predstavení, produkcií a iných podujatí umožnia Slovenskej televízi, ak o to požiada, prenos a záznam na účely spravodajského vysielania. Prenos ani záznam nesmie v podstatnej miere narušiť priebeh podujatia. Práva autorov a výkonných umelcov podľa osobitných predpisov⁴⁾ nie sú tým dotknuté.

2) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 33/1984 Zb. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov.

3) Vyhláška Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 57/1979 Zb. o náhradách za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách v znení neskorších predpisov.

4) Zákon č. 35/1965 Zb. o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach (autorský zákon) v znení zákona č. 89/1990 Zb. (úplné znenie vyhlásené pod č. 247/1990 Zb.).

Čiastka 49 Zbierka zákonov č. 254/1991 Strana 1135

§ 14

Slovenská televízia chráni a rešpektuje nezávislosť všetkých programových spolupracovníkov, ako aj slobodu výkonu povolania všetkých televíznych tvorcov pri plnení zverených úloh.

§ 15

(1) Štatút Slovenskej televízie upravuje zásady vnútorného organizačného usporiadania a podrobnejšieho vymedzenia úloh Slovenskej televízie, ako aj znaky, symboly, názvy a zvučku.

(2) Znaky, symboly, názvy a zvučka nesmú byť bez súhlasu Slovenskej televízie použité inou organizáciou alebo osobou.

(3) Rada je povinná do 30 dní od svojho prvého zasadnutia (§ 8 ods. 3) predložiť na schválenie Predsedníctvu Slovenskej národnej rady návrh štatútu rady.

§ 16

(1) Práva a povinnosti z pracovnoprávných vzťahov prechádzajú z Česko-slovenskej televízie na Slovensku na Slovenskú televíziu.

(2) Rozdelenie a prevod majetku a vyrovnanie iných právnych pomerov majetkovej povahy z Česko-slovenskej televízie na Slovenskú televíziu sa vykoná podľa osobitných predpisov⁵⁾ do troch mesiacov od zriadenia Slovenskej televízie.

§ 17

(1) Do vymenovania ústredného riaditeľa podľa § 11

ods. 1 plní úlohy ústředního řaditele podle tohoto zákona doterajší oblastní ředitel Oblastního ředitelstva Československé televize na Slovensku.

(2) Predsedníctvo Slovenskej národnej rady, vláda Slovenskej republiky a ústredný riaditeľ vymenujú členov rady do jedného mesiaca odo dňa účinnosti tohto zákona.

(3) Zástupcov delegovaných do konzultačného zboru (§ 12) zaeviduje rada zložená z členov vymenovaných podľa § 8 ods. 1 písm. a), b), a d) do troch mesiacov odo dňa účinnosti tohto zákona.

(4) Konzultačný zbor vymenuje zástupcov do rady do jedného mesiaca po svojom vzniku.

§ 18

Zrušujú sa:

1. § 5 ods. 3 prvá veta zákona č. 18/1964 Zb. o Československej televízii,

2. § 13 zákona Slovenskej národnej rady č. 207/1968 Zb. o zriadení ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej socialistickej republiky, ak sa týka Oblastného riaditeľstva Československej televize na Slovensku a jeho oblastného riaditeľa.

§ 19

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júlom 1991.

F. Mikloško v. r.

J. Čarnogurský v. r.

3. Zákon o SRo

255/1991 Zb.

ZÁKON

Slovenskej národnej rady

z 24. mája 1991

o Slovenskom rozhlase

Zmena: 483/1992 Zb.

Zmena: 166/1993 Z.z.

Zmena: 83/1995 Z.z.

Zmena: 321/1996 Z.z.

Zmena: 335/1998 Z.z.

Slovenská národná rada sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ

ZRIADENIE, POSTAVENIE A ÚLOHY SLOVENSKEHO ROZHLASU

§ 1

(1) Zriaďuje sa Slovenský rozhlas so sídlom v Bratislave.

(2) V rámci Slovenského rozhlasu pôsobí štúdio Bratislava, štúdio Banská Bystrica a štúdio Košice.

§ 2

(1) Slovenský rozhlas je národná, nezávislá, verejnoprávna, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia.

(2) Slovenský rozhlas je právnická osoba.

(3) Slovenský rozhlas je obdobne ako príspevková organizácia priamo zapojený finančnými vzťahmi na štátny rozpočet Slovenskej republiky, v ktorom má samostatnú rozpočtovú kapitolu.

(4) Slovenský rozhlas sa zapisuje do podnikového registra.

§ 3

(1) Poslaním Slovenského rozhlasu je slúžiť verejnosti tvorbou a šírením programov založených na zásadách demokracie, humanizmu, etiky, pravdivosti, nezávislosti, profesionality a zákonnosti.

(2) Spravodajské a publicistické programy Slovenského rozhlasu zabezpečujú včasné a objektívne informovanie verejnosti a utvárajú priestor pre dialóg; umelecké, vzdelávacie a zábavné programy slúžia na rozvoj a šírenie národnej kultúry, vzdelanosti a na pozdvihnutie duchovnej a mravnej úrovne spoločnosti.

(3) Slovenský rozhlas, okrem tvorby a šírenia vlastných programov, plní svoje úlohy aj preberaním a šírením programov vyrobených inými právnickými alebo fyzickými osobami.

§ 4

Slovenský rozhlas je oprávnený

- a) vysielat' na republikových a regionálnych vysielacích okruhoch pridelených mu ku dňu účinnosti tohto zákona, prípadne na ďalších okruhoch,
- b) vykonávať podnikateľskú činnosť.
- c) šíriť vysielanie na krátkych vlnách do zahraničia. Náklady s týmto spojené sa uhrádzajú z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

§ 5

(1) Slovenský rozhlas sa podieľa na zabezpečovaní dôležitých záujmov Slovenskej republiky v rozhlasovom vysielaní na celoštátnej úrovni, na zabezpečovaní domáceho spravodajstva celoštátneho významu, zahraničného vysielania a zahraničného spravodajstva, ako aj federálneho programového okruhu v rozsahu dohodnutom s inými rozhlasovými organizáciami na území Slovenskej republiky.

(2) Slovenský rozhlas zabezpečuje prostredníctvom rozhlasového vysielania v materinskej reči uplatnenie záujmov národností a etnických skupín žijúcich v Slovenskej republike.

(3) Slovenský rozhlas šíri svoje programy cudzími, prípadne vlastnými technickými zariadeniami.

(4) Slovenský rozhlas je povinný dať k dispozícii potrebný vysielací čas štátnym orgánom pre výzvy v krízových situáciách a pre iné dôležité oznámenia určené verejnosti.

§ 6

Slovenský rozhlas plní najmä tieto úlohy:

- a) utvára vlastný rozhlasový program,
- b) uskutočňuje prenosy a verejné nahrávky zo spoločensky významných udalostí politických, kultúrnych, náboženských, umeleckých, športových, telovýchovných a pod.,

- c) spolupracuje so štátnymi, politickými, cirkevnými, hospodárskymi, vedeckými, kultúrnymi, vzdelávacími, umeleckými a telovýchovnými ustanovizňami a občianskymi združeniami,
- d) prispieva rozhlasovým vysielaním k rozvoju národnej kultúry a kultúr národností žijúcich v Slovenskej republike, ako aj k sprostredkúvaniu kultúrnych hodnôt iných národov,
- e) utvára, spracúva, rozmnožuje a vysiela vlastné zvukové záznamy vrátane ich šírenia, požičiavania, predaja a ďalšieho zhodnocovania,
- f) uskutočňuje výmenu, nákup a predaj rozhlasových programov s tuzemskými i zahraničnými organizáciami a producentmi v rozsahu vydaných oprávnení i povolení,
- g) zúčastňuje sa v odbore svojej pôsobnosti na činnosti medzinárodných organizácií a uzaviera dohody so zahraničnými inštitúciami,
- h) utvára komplexné banky údajov pre zabezpečenie pohotového informačného servisu v napojení na tuzemskú i zahraničnú informačnú sieť,
- i) stará sa o zvukové, písomné a obrazové materiály trvalej dokumentárnej hodnoty dokladajúce vývoj rozhlasu a rozhlasovej tvorby,
- j) zriaďuje a riadi regionálne rozhlasové štúdiá,
- k) utvára sieť vlastných stálych i osobitných spravodajcov v tuzemsku i v zahraničí a riadi ich činnosť,
- l) zriaďuje a riadi umelecké telesá a súbory, usporadúva ich verejné produkcie,
- m) uskutočňuje rozhlasový výskum, predovšetkým výskum názorov poslucháčov na rozhlasový program.

DRUHÁ ČASŤ

RIADENIE SLOVENSKEHO ROZHLASU

§ 7

(1) Orgánom Slovenského rozhlasu, ktorý zabezpečuje jeho programovú objektivnosť a nezávislosť, je Rozhlasová rada (ďalej len "rada"). Rada určuje základnú líniu rozhlasového vysielania, schvaľuje dlhodobé programové plány a vysielaciu štruktúru,

navrhuje koncepciu činnosti Slovenského rozhlasu v hospodárskej a technickej oblasti, schvaľuje návrh rozpočtu a ročnú uzávierku a výsledky hospodárenia Slovenského rozhlasu, určuje odmeny ústredného riaditeľa. Ústrednému riaditeľovi patrí mesačný plat vo výške dvojnásobku platu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky.

(2) Rada má deväť členov, ktorých volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky. Návrhy na členov rady môže predkladať príslušný výbor Národnej rady Slovenskej republiky, poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, rada, profesijné alebo občianske združenia z oblasti kultúry a prostriedkov z oblasti periodickej tlače. Člena rady možno odvolať, ak

- a) sa bez náležitého ospravedlnenia nezúčastní trikrát po sebe na zasadnutí rady,
- b) bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin,
- c) bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo mu bola spôsobilosť na právne úkony obmedzená,
- d) vzniknú dôvody podľa odseku 6.

(3) Funkčné obdobie rady je štvorročné a začína sa zvolením členov rady (odsek 2). Prvé zasadnutie rady zvolá predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 15 dní od zvolenia členov rady. Na prvom zasadnutí rada zvolí svojho predsedu a podpredsedu.

(4) Ak sa člen v priebehu funkčného obdobia vzdá svojho členstva v rade alebo ak je odvolaný (odsek 1), Národná rada Slovenskej republiky zvolí do 60 dní nového člena rady na čas zostávajúci do konca funkčného obdobia.

(5) Členovi rady patrí za výkon funkcie odmena a cestovné náhrady podľa osobitných predpisov. 1) Výšku odmeny určuje štatút rady. Náklady spojené s výkonom funkcie člena rady a s činnosťou rady sa uhrádzajú z rozpočtu Slovenského rozhlasu.

(6) Členom rady nemôže byť prezident republiky, poslanec zákonodarného zboru, člen vlády, vedúci ústredného orgánu štátnej

správy, štátny tajomník, prokurátor, sudca, člen ozbrojeného zboru, funkcionár politickej strany alebo politického hnutia, ten, kto je v pracovnom alebo v obdobnom právnom vzťahu k právnickej alebo fyzickej osobe, ktorá prevádzkuje rozhlasové alebo televízne vysielanie, ten, kto podniká v oblasti reklamy, a podnikateľ, ak on alebo jemu blízke osoby podnikajú v oblasti rozhlasového alebo televízneho vysielania.

(7) Rada si zriaďuje poradné a konzultačné orgány a schvaľuje ich štatúty a rokovacie poriadky.

-----
1) Zákon č. 119/1992 Zb. o cestovných náhradách.

§ 8

(1) Ústredného riaditeľa volí a odvoláva na návrh rady Národná rada Slovenskej republiky.

(2) Funkčné obdobie ústredného riaditeľa je štvorročné, pričom tá istá osoba môže byť zvolená najviac na dve po sebe idúce funkčné obdobia.

(3) Štatutárnym orgánom Slovenského rozhlasu je ústredný riaditeľ; zastupuje Slovenský rozhlas navonok, riadi organizáciu práce a plní úlohy vedúceho organizácie podľa pracovnoprávných predpisov.

(4) Ústredný riaditeľ sa zúčastňuje na všetkých zasadnutiach rady.

§ 9

Zrušený od 26.10.1992

TRETIA ČASŤ SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 10

Slovenský rozhlas chráni a rešpektuje nezávislosť všetkých programových spolupracovníkov, ako aj slobodu výkonu povolania všetkých rozhlasových tvorcov pri plnení zverených úloh.

§ 11

(1) Štatút Slovenského rozhlasu upravuje zásady vnútorného organizačného usporiadania a podrobnejšieho vymedzenia úloh Slovenského rozhlasu, ako aj znaky, symboly, názvy a zvučku; štatút schvaľuje rada.

(2) Rada je povinná do 30 dní od svojho prvého riadneho zasadnutia (§ 7 ods. 3) predložiť na schválenie predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky návrh štatútu rady.

§ 11a

Funkčné obdobie členov rady zvolených pred účinnosťou tohto zákona sa skončí nadobudnutím účinnosti tohto zákona.

§ 12

(1) Práva a povinnosti z pracovnoprávnych vzťahov prechádzajú z Česko-slovenského rozhlasu na Slovensku na Slovenský rozhlas.

(2) Rozdelenie a prevod majetku a vyrovnanie iných právnych pomerov majetkovej povahy z Česko-slovenského rozhlasu na Slovenský rozhlas sa vykoná podľa osobitných predpisov 3) do troch mesiacov po zriadení Slovenského rozhlasu.

-----
3) § 4 zákona č. 136/1991 Zb. o rozdelení pôsobnosti medzi Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou a Českou republikou a Slovenskou republikou vo veciach tlače a iných informačných prostriedkov.

§ 13

Zrušený od 26.10.1992

§ 14

Zrušujú sa:

1. § 6 zákona č. 17/1964 Zb. o Československom rozhlase,
2. § 13 zákona Slovenskej národnej rady č. 207/1968 Zb. o zriadení ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej socialistickej republiky, ak sa týka Oblastného riaditeľstva Česko-slovenského rozhlasu na Slovensku a jeho oblastného riaditeľa.

§ 15

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júlom 1991.

Zákon č. 483/1992 Zb. nadobudol účinnosť 26. októbrom 1992.

Zákon č. 166/1993 Z.z. nadobudol účinnosť 30. júlom 1993.

Zákon č. 83/1995 Z.z. nadobudol účinnosť 27. aprílom 1995.

Zákon č. 321/1996 Z.z. nadobudol účinnosť 19. novembrom 1996.

Zákon č. 335/1998 Z.z. nadobudol účinnosť 9. novembrom 1998.

F. Mikloško v.r.

J. Čarnogurský v.r.

Čl.1

(Zavedený zákonom č. 483/1992 Zb.)

Funkčné obdobie rady vymenovanej podľa § 7 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase sa

skončí prým riadnym zasadnutím rady podľa tohto zákona.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Primární:

- Deník SME: ročníky 1997, 1998

- Slota prekonal Mečiarov rekord. *SME*. 11. 3. 1998, 57, s. 4.
- Diskriminácia médií a novela volebného zákona. *SME*. 1. 7. 1998, 149, s. 4.
- Útoky na novinárov sa môžu množiť. *SME*. 17. 3. 1998, 62, s. 4.
- Redaktor denníka Korzár A. Soltész sa stal terčom brutálneho fyzického útoku. *SME*. 9. 5. 1998, 104, s. 1.
- Neznámi páchatelia spustili diskreditačnú kampaň voči redaktorovi Rádia Twist Karolovi Lovašovi. *SME*. 15. 5. 1998, 109, s. 1.
- Dva dni pred voľbami sa chystá kampaň, o akej ani len nespívame, hovorí R. Fico. *SME*. 7. 9. 1998, 207, s. 1
- Životopis exriaditeľa SIS a poslanca Ivana Lexu. *SME* [online]. 18. 7. 2002, 164, [cit. 2011-08-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.sme.sk/c/605591/zivotopis-exriaditela-sis-a-poslanca-ivana-lexu.html>>.
- "V podstate sme sa našli" *Anna Nagyová dostala po šiestich rokoch tri mesiace - buď sa tým príbeh končí, alebo sa začína Čítajte viac: <http://www.sme.sk/c/2094700/v-podstate-sme-sa-nasli-anna-nagyova-dostala-po-siestich-rokoch-tri-mesiace-bud-sa-tym-pribeh-konci-.html#ixzz1WY33GcbA>. *SME* [online]. 25. 10. 1996, 248, [cit. 2011-08-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.sme.sk/c/2094700/v-podstate-sme-sa-nasli-anna-nagyova-dostala-po-siestich-rokoch-tri-mesiace-bud-sa-tym-pribeh-konci-.html>>.
- Čo robí Jozef Darmo? Keby mu ponúkli post šéfa STV, prijal by Čítajte viac: <http://zaujímavosti.sme.sk/c/126151/co-robi-jozef-darmo-keby-mu-ponukli-post-sefa-stv-prijal-by.html#ixzz1WbDfMpQ5>. *SME* [online]. 7. 10. 2001, 234, [cit. 2011-08-31]. Dostupný z WWW: <<http://zaujímavosti.sme.sk/c/126151/co-robi-jozef-darmo-keby-mu-ponukli-post-sefa-stv-prijal-by.html>>.
- Denník SME bude v spore s členmi vlády dôsledne dodržiavať právny postup Čítajte viac: <http://www.sme.sk/c/2096248/dennik-sme-bude-v-spore-s-clenmi-vlady-dosledne-dodrziavat-pravny-postup.html#ixzz1WcHg9afR>. *SME* [online]. 13. 11. 1996, 272, [cit. 2011-08-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.sme.sk/c/2096248/dennik-sme-bude-v-spore-s-clenmi-vlady-dosledne-dodrziavat-pravny-postup.html>>.

- Deník Národná obroda: ročníky 1997, 1998

- Protest proti útokom na žurnalistov. *Národná obroda*. 2. 5. 1998, 101, s. 1.

- Redaktor rádia Twist podal trestné oznámenie. *Národná obroda*. 15. 5. 1998, 113, s. 1.
- V. Mečiar: V mediálnej oblasti sme zo strany vlády nezvládli všetky procesy. *Národná obroda*. 4. 7. 1998, 152, s. 2.
- Katastrofické alternatívy volieb podľa KDH. *Národná obroda*. 23. 1. 1998, 16, s. 2.

- Deník Slovenská republika: ročníky 1997, 1998

- Národná hrdosť nie je nacionalizmem. *Slovenská republika*. 21. 7. 1998, 166, s. 2.
- V. Mečiar je pre ňu najvzácnejším človekom. *Slovenská republika*. 1. 8. 1998, 176, s. 1.
- Otazníky nad televíznymi Krokmi. *Slovenská republika*. 8. 4. 1998, 14/IV, s. 3.
- Nepotvrdené špekulácie a invectívy. *Slovenská republika*. 7. 5. 1998, 101, s. 3.
- Dzurindovo „fintovanie“. *Slovenská republika*. 3. 7. 1998, 151, s. 3.
- Novinárski ostreľovači vo volebných zákopoch. *Slovenská republika*. 3. 9. 1998, 203, s. 3.
- S pánom bohom, idem od vás, neublížil som žiadnemu z vás.. *Slovenská republika*. 1. 10. 1998, 232, s. 1.

- archiv vysílání Svobodné Evropy z let 1998

- zpravodajský archiv Slovenské televize z let 1997, 1998

- Noviny STV, 19. 10. 1997, In: STV
- Noviny STV, 11. 12. 1997, In: STV
- Noviny STV, 8. 1. 1998, In: STV
- Noviny TV, 4. 6. 1998, In: STV
- Noviny STV, 15. 6. 1998, In: STV
- Noviny STV, 10. 7. 1998, In: STV
- Noviny STV, 24. 8. 1998, In: STV
- Noviny STV, 25. 8. 1998, In: STV
- Noviny STV, 4. 9. 1998, In: STV
- Noviny STV, 11. 9. 1998, In: STV
- Noviny STV, 20. 9. 1998, In: STV
- Noviny STV, 24. 9. 1998, In: STV
- Noviny STV, 27. 10. 1998, In: STV

Sekundární:

- Bubílková, Z., Co kamery neviděly, NLN spol. s.r.o., Praha, 1999.
- Bubílková, Z., Co týden (ne)dal, nakl. Lidové noviny, Praha, 1993.

- Bútora, M., Slovakia 1996-1997 a global report on the state of society, Institute for Public Affairs, Bratislava, 1998.
- Ferko, J., Hviezdná chvíľa Slovenska, Merkury, Bratislava, 1998.
- Fulmek, A., A Manual for survival. A Case of the of the Slovak Opposition Newspaper SME, Media Developement Loan Fund, New York, 2000.
- Gyárfášová, O., Vývoj volebných preferencií a analýza volebného správania. In: Bútora, M., Slovenské voľby '98: Kto? Prečo? Ako?, Inštitút pre verejné otázky, Bratislava, 1999
- Hendl, J., Úvod do kvalitatívneho výzkumu, Karolinum – nakladateľství Univerzity Karlovy, Praha, 1999.
- Chaillet, A., La Slovaquie, SciencesPo., Paris, 2009.
- Chelemendík, S., Superslovák Vladimír Mečiar, Slovanský dům, Bratislava, 1996.
- Jiráček, J., Köpplová, B., Média a spoločnosť, Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace, Portál, Praha 2003.
- Kopeček, L., Demokracie, diktatury a politické stranictví na Slovensku, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2006.
- Kopeček, L., Politické strany na Slovensku 1989-2006, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2007.
- Krejčí, O., Slovenská republika. In: Nová kniha o volbách. Professional Publishing, Praha 2006
- Lesná, L., Únos demokracie, nakladateľství g plus g s.r.o. , Bánovice nad Bebravou, 2001.
- Leško, M., Mečiar a mečiarismus (Politik bez škrupúl', politika bez zábran), VMV, a.s., Bratislava, 1996.
- Lexmann, J., Kultúra a vzdelávanie médií a hudba, ArtD., Bratislava, 2006.
- McQuail, D., Úvod do teorie masové komunikace, Portál, Praha, 1999.
- Nábělková, M., Slovenčina a čeština v kontakte, Pokračovanie príbehu, VEDA, Vydavateľství SAV – Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Bratislava – Praha, 2008.

- Palko, V., *Boj o moc a tajná služba*, Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov, 2004.
- Slobodník, D., *Proti sedemhlavému drakovi. Z histórie zápasu o Slovensko*, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Bratislava, 1998.
- Smolec, J., *Nezazubadlený reportér*, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Bratislava, 2006.
- R%C3%B3bert Remi%C3%A1%C5%A1. In *Wikipedia : the free encyclopedia*[online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 18. 9. 2008, last modified on 18. 8. 2011 [cit. 2011-08-30]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/R%C3%B3bert_Remi%C3%A1%C5%A1>.
- Ivan Lexa. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 8. 6. 2007, last modified on 28. 2. 2011 [cit. 2011-08-30]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ivan_Lexa>.
- *Www.prezident.sk* [online]. 2004 [cit. 2011-08-30]. [Http://www.prezident.sk/?zivotopis-kovac](http://www.prezident.sk/?zivotopis-kovac). Dostupné z WWW: <<http://www.prezident.sk/?zivotopis-kovac>>.
- Ivan Ga%C5%A1parovi%C4%8D. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16. 9. 2006, last modified on 10. 8. 2011 [cit. 2011-08-30]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ivan_Ga%C5%A1parovi%C4%8D>.
- *Www.prezident.sk* [online]. 2004 [cit. 2011-08-30]. [Www.prezident.sk](http://www.prezident.sk). Dostupné z WWW: <www.prezident.sk>.
- Milan K%C5%88a%C5%BEko. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 8. 11. 2006, last modified on 8. 8. 2011 [cit. 2011-08-30]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Milan_K%C5%88a%C5%BEko>.
- [Http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=254](http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=254) [online]. 2002 [cit. 2011-08-30]. [Www.osobnosti.sk](http://www.osobnosti.sk). Dostupné z WWW: <<http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=254>>.

- [Http://www.stv.sk/stv/o-stv/riaditelia-slovenskej-televizie/](http://www.stv.sk/stv/o-stv/riaditelia-slovenskej-televizie/) [online]. 2002 [cit. 2011-08-30]. Wwww.stv.sk. Dostupné z WWW: <<http://www.stv.sk/stv/o-stv/riaditelia-slovenskej-televizie/>>.
- Jozef Darmo. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 25. 4. 2006, last modified on 9. 7. 2011 [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Darmo>.
- [Wwww.rferl.org](http://www.rferl.org) [online]. 2009 [cit. 2011-08-30]. [Http://www.rferl.org/info/history/133.html](http://www.rferl.org/info/history/133.html). Dostupné z WWW: <<http://www.rferl.org/info/history/133.html>>.
- Svobodn%C3%A1 Evropa. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 28. 1. 2007, last modified on 7. 8. 2011 [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Svobodn%C3%A1_Evropa>.
- [Wwww.ssn.sk](http://www.ssn.sk) [online]. 1999 [cit. 2011-08-30]. Wwww.ssn.sk. Dostupné z WWW: <www.ssn.sk>.
- Jergu%C5%A1 Ferko. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 25. 4. 2006, last modified on 13. 8. 2011 [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Jergu%C5%A1_Ferko>.
- Jozef Darmo. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 25. 4. 2006, last modified on 9. 7. 2011 [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Darmo>.
- Národná obroda by dnes mala osemnásť rokov. *Medialne.sk* [online]. 15. 5. 2008, 17, [cit. 2011-08-30]. Dostupný z WWW: <<http://medialne.etrend.sk/tlac-spravy/narodna-obroda-by-dnes-mala-osemnast-rokov.html>>.

